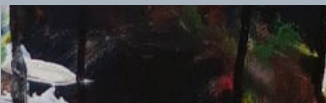

Børne- ungesager i etniske minoritetsfamilier

Om udfordringer, manglende ligebehandling og retssikkerhed

Børne-ungesager i etniske minoritetsfamilier

Om udfordringer, manglende ligebehandling og retssikkerhed

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Oversigt over eksempler	6
Indledning og perspektivering	8
Anvendt litteratur	9
Forskningsoversigt/Servicestyrelsen	10
Fra Vejledning Københavns Kommunes Center for Familiepleje/Mette Larsen	11
Fra Refleksionsværktøj/Jytte Hansen	14
Fra Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde/Marianne Skytte	18
Fra Tværkulturel testning	19
Case-eksempel-samling	20
Oversigt over eksemplerne på problematisk sagsbehandling og manglende ligebehandling	22
1. Forebyggelse og tidlig indsats	25
Misforståelser og samarbejdsproblemer	29
2. Underretninger og akutanbringelser	31
3. Børnefaglige undersøgelser	35
Børnefaglige undersøgelser	36
Undersøgelser af børn	40
Forældrekompetenceundersøgelser	43
4. Match af anbringelsessted og samarbejde	57
5. Generelle problemer vedrørende tolkning og manglende ligebehandling	66
6. Væk fra "social kontrol" og væk fra dårlige økonomiske kår	68
7. Generelle problemer med sagsbehandlingen forstærkes af manglende ligebehandling	69
Børne- ungesager i etniske minoritetsfamilier	72
Program for aftenmøde	73

Forord

HVORFOR FOKUS PÅ UDFORDRINGER I BØRNESAGER I FAMILIER MED ETNISK MINORITETSBAGGRUND

Baggrund:

I forbindelse med konferencen 10/1 2017: "Børnesager - hvor er retsstaten?" udgav Foreningen RIFT case-samlingen:

"Sat ud på et sidespor: Om manglende retssikkerhed i anbringelsessager" med caseeksempler på manglende overholdelse af serviceloven og manglende ordentlig sagsbehandling i børne-ungesager.(findes på www.rift.center)

I "Sat ud på et sidespor" angav vi, at casesamlingens problemkatalog desværre ikke var udtømmende, men at der burde sættes selvstændigt fokus på en række emner, herunder:

Manglende kulturelle hensyn

Det er det emne, vi sætter fokus på i denne case-samling.

Familier med etnisk minoritetsbaggrund kan i børnesager opleve de samme problemstillinger, som vi har beskrevet i "Sat ud på et sidespor", men hertil kommer yderligere problematikker vedrørende sagsbehandlingen, som vi supplerende sætter fokus på i denne case-samling.

Vores erfaringer er indsamlet i RIFT-foreningen og hos tolke, vi kender fra vores arbejde. Tolkene har tavshedspligt og har således udelukkende bidraget på det generelle niveau i form af brainstorm, om hvilke problematikker, de oplever når de tolker i børnesager.

De anonymiserede cases er indsamlet blandt praktikere (især §54-støttepersoner) og hos familier fra målgruppen.

Samlingen er ikke funderet på ekspertviden, om præcis hvilke kulturelle hensyn, der er lovpligtige – herunder i forhold til menneskerettighedskonventioner.

Vi vil med case-samlingen alene vise, hvad vi oplever i praksis. Dette med henblik på at spørge til, bede eksperter kommentere og undersøge, hvorvidt og hvornår disse eksempler er eksempler på overtrædelse af konventioner og rettigheder.

For derigennem at påpege behov for fokus på feltet og justeringer af rammer og praksis, så børn, unge og familier med etnisk minoritetsbaggrund kan få større udbytte af indsatser på børne-ungeområdet og opleve sig ligebehandlet.

Med **aftenarrangementet 13. november 2017 om etniske minoritetsfamilier og anbringelsessager** sætter vi fokus på området og har inviteret eksperter herunder fra Institut for Menneskerettigheder til på det generelle plan at informere om, hvad menneskeretten og dansk ret siger om ligebehandling af etniske minoritetsfamilier

Se program for aftenmødet bagest i denne case-samling.

Denne samling cases giver eksempler på sager, hvor der (som i "Sat ud på et sidespor") desværre er tale om, at Serviceloven ikke overholdes, og hvor dette kan være ekstra alvorligt, som når der f.eks. er tale om familier, som pga. manglende indsats yderligere splittes, fordi børnene ikke længere forstår forældrenes sprog eller kender til deres kultur.

Hertil kommer mange andre eksempler på, at der ikke ligebehandles i form af særlige hensyn i forhold til de ekstra udfordringer der er, når kommunen sætter ind med støtte og/eller griber ind i familier med anden etnisk baggrund end dansk.

I indledningen nedenfor kan læses resumeer og udvalgte fokuspunkter og citater fra udgivelser om socialt arbejde i familier med etnisk minoritetsbaggrund. Dette med henblik på at perspektivere vores casesamling.

Selve casesamlingen findes lige efter denne indledning.

Case-eksemplerne omhandler disse problemstillinger:

Oversigt over eksemplerne på problematisk sagsbehandling og manglende ligebehandling

1. FOREBYGGELSE OG TIDLIG INDSATS: Eksempler på, at der trods problemer ikke etableres samarbejde mellem familie og forvaltning.

En del tvangssager sker efter at sagen tidligere er lukket, fordi "forældrene ønsker ikke at samarbejde med Familieafdelingen"

Misforståelser og samarbejdsproblemer som bagvedliggende årsag til børnesager/anbringelser. *Eksempler på at samarbejdsproblemer i institutioner og skoler fører til børnesager.*

2. Underretninger: *En del sager, der vedrører familier med etnisk minoritetsbaggrund starter med underretninger og politianmeldelser om vold med akutte anbringelser til følge.*

3 Børnefaglig undersøgelse (Paragraf 50) og Forældrekompetence-undersøgelse: *Den børnefaglige undersøgelse og forældrekompetence-undersøgelser tillægges ofte meget stor vægt. Tages der i disse undersøgelser tilstrækkeligt hensyn til sproglige og kulturelle forhold? F.eks. tester påfaldende mange undersøgelser forældre med etnisk minoritetsbaggrund til at være kognitiv nedsatte.*

4. Match af anbringelsessted og rammerne for samarbejde mellem anbringelsessted og biologisk familie: *Der er mange eksempler på, at f.eks. børn af muslimske forældre anbringes i danske plejefamilier eller i institutioner uden der tages hensyn til kontinuitet i barnets liv ved at sikre etniske, kulturelle eller religiøse hensyn.*

Herunder eksempler på manglende lovpligtig undersøgelse af anbringelsesmuligheder i familie og netværk. Samtidig med, at der fortsat findes meget få plejefamilier med anden etnisk baggrund end dansk.

Og eksempler på manglende hensyn til de kulturelle forskelle og manglende og fatalt utilstrækkelig sikring af samarbejdet mellem familie og anbringelsessted.

5. Generelle problemer vedrørende tolkning og manglende ligebehandling i forhold til kulturforskelle, manglende vedligeholdelse af sprog og kulturkundskaber under anbringelsen: *Mange eksempler på manglende eller ukvalificeret tolkning med store misforståelser til følge.*

6. Væk fra "social kontrol" og væk fra dårlige økonomiske kår: *Eksempler på unge, der selv søger væk, og eksempler på børn og unge, som splittes mellem savn af egen kultur og glæde over fordele og privilegier ved at bo i dansk familie.*

7. De generelle problemer med sagsbehandling forstærkes af manglende ligebehandling: *Vi har mange eksempler på, at familier med etnisk minoritetsbaggrund på grund af sproglige barrierer og manglende systemkendskab ikke kender deres rettigheder og ikke oplyses korrekt om deres rettigheder i sagsbehandlingen i deres sag.*

Eks. vedrørende: *Handleplan for anbringelsen. Rammer for samvær: Fastsættelse af samvær. Forældrehandleplan. Manglende inddragelse af forældrene. Børnesamtaler. Løbende sagsbehandling. Hjemgivelser/Hjemgivelsesplaner.*

Indledning og perspektivering

Denne casesamling har til formål at bringe aktuelle eksempler fra anbringelsessager omhandlende etniske minoritetsfamilier.

Vi har ikke foretaget systematisk litteratursøgning, men det er påfaldende, at der ved almindelig googlesøgning og søgning på relevante offentlige hjemmesider ikke dukker nævneværdig aktuel forskning eller anden fokus på emnet op, udover enkelte titler, som f.eks. refleksionsværktøjet (2014) nævnt nedenfor.

Litteraturen og de fleste artikler m.m. om dette emne er af ældre dato.

Fra 00'erne eller ældre.

Emnet er dog sporadisk omhandlet også i nyere artikler, men her henvises ofte til den samme ældre forskning. Dette trods nye artiklers omtale af, at rigtigt mange procent af anbragte børn og unge f.eks. i København har etnisk minoritetsbaggrund. Ved googlesøgningen finder vi aktuelle artikler og rapporter omhandlende vold og social kontrol i etniske familier, men ikke nyere mere omfattende, helhedsorienteret forskning om socialt arbejde og anbringelsessager omhandlende familier med etnisk minoritetsbaggrund.

Marianne Skyttes bog: Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde fra 2007, som i 2016 er udkommet i 4. udgave, synes at stå ret alene på fagområdet.

Vi er derfor glade for, at Marianne Skytte har sagt ja til at holde oplæg på aftenmødet, selvom hun oplyser, at hun ikke aktuelt arbejder med dette emne.

Vi håber, som sagt, at aftenmødet kan bidrage til at politikere, forskere og praktikere sætter fokus på det vigtige emne.

Vi ved at mange etniske minoritetsforeninger har fokus på dette emne, og vi tror, at det er på tide, at kræfterne samles og der sættes stort fagligt fokus på dette for integrationen og de etniske familier og hele vores samfund vigtige emne.

Anvendt litteratur

Anbringelse af børn med etnisk minoritetsbaggrund: En forskningsoversigt.- Servicestyrelsen, 2010.

Tværkulturel testning Kapital 8 i: At teste børn og unge: Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse/Ann-Charlotte Smedler og Eva Tideman.- Hans Reitzels Forlag, 2011.

Børn med etnisk minoritetsbaggrund i familiepleje: Perspektiver på anbringelse i Københavns Kommune og Vejledning i anbringelse Københavns Kommune/Mette Larsen.- Københavns Kommune, 2009.

Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde 4. udgave/Marianne Skytte.- Hans Reitzels Forlag, 2016.

Refleksionsværktøj: Til brug for socialfaglig risikovurderinger i sager vedr. udsatte børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund/udarbejdet af Jytte Hansen/University College Syddanmark: Udvikling og forskning, NVIE, 2014.

Vejledning i anbringelse af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund i familiepleje/Mette Larsen.- Københavns Kommune, 2010.

TAK til alle ovennævnte forfattere for at have Jeres udgivelser at plukke i.

Vi beklager, at vi har måttet plukke Jeres pointer ud af kontekst med formålet på få sider at perspektivere vore cases.

Yderligere litteratur

Der findes formentlig yderligere litteratur, hvoraf vi vil nævne:

Social arbejde i et globaliseret samfund/Helle Antczak og Helle Johansen.
- Samfundslitteratur, 2015

Vi anvender ikke denne bog i perspektiveringen nedenfor, men kan henvise til, at forfatterne i kapitlet: Nye krav til socialarbejdernes kvalifikationer og kompetencer på linje med os påpeger, at der i Danmark kun er udgivet ganske lidt om emnet. Bogen henviser til, at den amerikanske og engelske faglitteratur i langt højere grad har fokus på emnet. Kapitlet omhandler hvilke kulturelle kvalifikationer og kompetencer socialarbejderen bør tilegne sig idet globaliserede samfund, som er beskrevet i bogens forudgående kapitler.

Perspektivering

Vejledninger og anbefalinger:

I vores research har det som sagt slået os, at det er vanskeligt at finde nyere og aktuel forskning om feltet herunder på de relevante officielle hjemmesider.

Hos Socialstyrelsen finder vi ikke emnet som specifik rubrik, men finder under udgivelser nedenfor nævnte forskningsoversigt fra 2010 (samt pjecer fra 2009 om anbringelse af etniske børn i plejefamilie).

Anbringelse af børn med etnisk minoritetsbaggrund: En forskningsoversigt.- Servicestyrelsen, 2010:

www.socialstyrelsen.dk/udgivelser/anbringelse-af-born-med-etnisk-minoritetsbaggrund-en-forskningsoversigt

Mange af de sager, vi kender, hvoraf nogle er beskrevet i casesamling, lever ikke op til de forpligtelser ifølge FN's Børnekonvention, som Socialstyrelsen angiver i forordet (s.3)

"et barn med etnisk minoritetsbaggrund, der anbringes uden for hjemmet, har krav på, at der tages højde for barnets sproglige, kulturelle, etniske eller religiøse baggrund, så der sikres kontinuitet i barnets liv."

Det påpeges, at anbringelse af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund derfor ofte kræver nogle anderledes overvejelser og hensyn fra socialarbejderens side end ved anbringelse af børn med etnisk majoritetsbaggrund.

Forskningsoversigten beskriver hvordan etniske minoritetsbørn skiller sig ud og formålet med oversigten er, at give overblik over den nyeste skandinaviske forskning og at opstille råd og anbefalinger.

I en afsluttende oversigt (s. 29) angives det, at

"DET ER VIGTIGT, AT SOCIALARBEJDEREN HAR FOKUS PÅ AT:

Kulturel indsigt

- Skaffe viden om og indsigt i forskellige kulturelle forståelser og tilgange
- Reflektere over egen og nære samarbejdspartneres kulturelle forståelse og tilgang
- Opnå selvindsigt og bevidsthed om egen kulturel forståelse
- Styrke sin interkulturelle kompetence gennem nysgerrighed og åbenhed

Baggrunde og årsager til anbringelse:

- Personer med etnisk minoritetsbaggrund er ikke en homogen gruppe
- Forskellige minoritetsbaggrunde og-processer har betydning for den enkeltes ressourcer og udgangspunkt for at være i Danmark
- Socioøkonomiske vilkår, som personer med etnisk minoritetsbaggrund lever under, kan være forskellige fra etnisk dansk, bl.a. som følge af lovgivningsmæssige krav og vilkår
- Særlige problemstillinger og konflikter i familien, der kan tilskrives migrations- og integrationsprocesser

Kommunikation, inddragelse og kendskab til familiens sproglige, kulturelle, etniske og religiøse baggrund

- Kommunikation med og inddragelse af familie og barn i anbringelsessager forøger chancerne for et godt anbringelsesforløb
- Kendskab til barnets sproglige, kulturelle, etniske og religiøse baggrund er nødvendigt, hvis kontinuiteten i forhold til barnets baggrund skal sikres under anbringelsen
- Sprog, kultur, etnicitet og religion har forskellig betydning for den enkelte.

Vi forventer ikke endelige svar på vores aftenmøde, hverken på, i hvilket omfang serviceloven og børnekonventionen ikke overholdes

- eller hvilke løsninger, der kan peges på
- men formålet med mødet er – sammen med denne case-samling – at sætte fokus på emnet og forhåbentligt at bidrage til at fagkyndige arbejder videre med feltet.

Københavns Kommunes Center for Familiepleje satte i projekt 2007-2009 fokus på emnet, og har disse udgivelser på hjemmesiden:

Børn med etnisk minoritetsbaggrund i familiepleje: Perspektiver på anbringelse i Københavns Kommune og Vejledning i anbringelse Københavns Kommune/Mette Larsen.- Københavns Kommune, 2009.

Vejledning i anbringelse af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund i familiepleje/Mette Larsen.- Københavns Kommune, 2010.

www.centerforfamiliepleje.kk.dk/artikel/anbringelse-af-boern-og-unge-med-etnisk-minoritetsbaggrund-i-familiepleje

Vi gengiver her fra Vejledningen, s. 7-8:

12 GODE RÅD TIL ARBEJDET MED AT ANBRINGE BØRN OG UNGE MED ETNISK MINORITETSBAGGRUND I FAMILIEPLEJE

Et barn, der anbringes uden for hjemmet, har ifølge serviceloven (per 1. januar 2011) ret til at "skabe og bevare nære relationer til forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer, venner m.v. under anbringelsen."

Kommunen må derfor sikre, at det anbragte barn/den unge udvikler eller vedligeholder sit modersmål, hvis dette er afgørende for, at barnet/den unge kan skabe eller bevare nære relationer til forældre og øvrigt netværk.

Jævnfør børnekonventionen skal staten i forbindelse med anbringelse af et barn udenfor hjemmet "ved overvejelse af mulige løsninger tage tilbørligt hensyn til ønskeligheden af sammenhæng i et barns opvækst og til barnets etniske, religiøse, kulturelle og sproglige baggrund".

Kommunen må derfor i forbindelse med valg af plejefamilie tage hensyn til barnets etniske, religiøse, kulturelle og sproglige baggrund – f.eks. ved at anbringe barnet i en plejefamilie med samme baggrund som barnet eller den unge, eller ved at søge for, at der i anbringelsesstedets nærmiljø er mulighed for, at barnet eller den unge kan modtage modersmålsundervisning, dyrke sin religion og/eller have kontakt til sit oprindelige etniske miljø.

Forsøg så vidt muligt at anbringe børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund i miljøer, hvor der findes andre personer med etnisk minoritetsbaggrund og gerne velfungerende personer med samme baggrund som forældrene, der kan fungere som positive rollemodeller.

Det vil desuden være at foretrække, hvis der også i barnets/den unges skole/klasse eller by findes andre børn/unge med etnisk minoritetsbaggrund. Dette kan være vigtigt for barnet/den unge, også selv om barnet/den unge måske ikke umiddelbart selv giver udtryk for det.

Stil tolk til rådighed, når det er nødvendigt for, at forældre kan deltage aktivt i deres barns sag.

Kommunen har ifølge Forvaltningsloven pligt til at kunne forstå en borgers henvendelse og til at sørge for, at borgeren kan forstå de tilbud, der stilles til rådighed. Dette gælder også i forhold til forældres kommunikation med plejeforældre. Vær desuden opmærksom på forældre i blandede ægteskaber

hvor den ene er etnisk dansk. Den forælder, der måske ikke taler flydende dansk, risikerer at blive koblet af.

Undersøg og afdæk i hver enkelt sag forældrenes og barnet/den unges ønsker og forventninger til en kommende plejefamilie.

Spørg dem, hvad der er en god familie for dem, og om de har særlige præferencer i forhold til plejefamiliens tro, sproglige kompetencer, baggrund og etnicitet? Måske kan ikke alle ønsker imødekommes, men det er alligevel af central betydning, at forældre og børn oplever, at der lyttes til deres ønsker, og at de har indtryk af, at medarbejdere bestræber sig på at opfylde disse.

Godkend aldrig en plejefamilie, som tilkendegiver at have negative holdninger overfor personer med etnisk minoritetsbaggrund, til et plejebarn med etnisk minoritetsbaggrund.

Familien skal have en anerkendende holdning til personer med andre etniske, kulturelle, sociale, sproglige og religiøse baggrunde end deres egen, ligesom den skal kunne anerkende og respektere forældre med en anden trosretning.

Husk at plejefamilier med etnisk minoritetsbaggrund først og fremmest er plejefamilier, og dernæst, i anden række, har en etnisk minoritetsbaggrund.

Sørg for i godkendelsesprocessen at bevare fokus på det centrale i vurderingen, nemlig deres omsorgskompetencer, tilknytningsevne, rummelighed, samarbejdsevner m.m., snarere end deres etnicitet og baggrund.

Mind plejefamilier om, at børn/unge med etnisk minoritetsbaggrund først og fremmest er børn/unge – og at deres ønsker og behov på en lang række områder ikke adskiller sig fra andre anbragte børn/unges.

Det vil være forskelligt fra det ene barn/ung til den anden, hvor meget den minoritetsetniske baggrund fylder. Plejefamilier skal kunne rumme, at plejebarnet både kan have en minoritetsetnisk identitet og en identitet som dansker, og ikke fastholde barnet/den unge i entydige identiteter. Det gælder også for plejefamilier med etnisk minoritetsbaggrund – det er ikke deres opgave at fastholde et barn/ung med etnisk minoritetsbaggrund i en entydig minoritetsidentitet.

Tal med plejefamilier om, at de skal undgå at sætte etnicitet på normer, værdier og livsstile.

– det er eksempelvis ikke en "dansk" værdi at stå op om morgenen eller at sidde pænt ved bordet. Mange børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund vil opleve det ubehageligt, belærende og ekskluderende at få at vide, "hvordan vi gør i Danmark" – de føler sig jo ofte også selv som "danske".

Vær ekstra opmærksom på dine egne forforståelser i forhold til borgere med etnisk minoritetsbaggrund.

Acceptér, at det er sandsynligt, at din vurdering af borgeren vil være påvirket af stereotype forestillinger, f.eks. forestillinger om muslimske kvinders undertrykkelse eller om en særlig grad af skam over at ens barn skal anbringes. Spørg borgeren selv, lyt og vær parat til at revidere forkerte forudantagelser. Når du har spurgt, er det afgørende at du lytter – så åbent som det er muligt. Mind dig selv om, at du skal have ny viden fra netop denne person. Vær opmærksom på at vi ofte ser og hører det vi forventer, men ikke altid det den anden person ønsker at formidle.

Husk at kultur ikke er en medfødt "bagage", noget som især 'de andre' har, og som er styrende for deres adfærd, handlinger og udsagn.

Det er mennesker, ikke kultur, der handler, og man kan aldrig forklare menneskers handlinger alene med henvisning til deres kulturelle baggrund. Spørg derfor altid ind til den enkelte, individuelle borgers motiver og handlinger, snarere end at tage udgangspunkt i en formodet kulturel "bagage".

Bestræb dig på at møde hver enkelt borger med etnisk minoritetsbaggrund som et unikt individ, snarere end at se vedkommende som repræsentant for en homogen gruppe af "etniske minoriteter".

Personer med etnisk minoritetsbaggrund er først og fremmest individer – og har dernæst, i anden række, en etnisk minoritetsbaggrund. Undgå ekskluderende sprogbrug. Man kan godt være og føle sig som "dansker", selv om man er født i et andet land, har en anden hudfarve eller taler med accent.

Ved søgningen fandt vi frem til også dette værktøj baseret på nyere forskning, fra 2014

Refleksionsværktøj: Til brug for socialfaglig risikovurderinger i sager vedr. udsatte børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund/udarbejdet af Jytte Hansen/University College Syddanmark: Udvikling og forskning, NVIE ^[1]

www.socialstyrelsen.dk/udgivelser/refleksionsvaerktoj/@@download/publication

Vi kan ikke her gengive hele indholdet af dette værktøj, som bygger på analyser af 13 sager vedrørende børn og unge fra familier med etnisk minoritetsbaggrund.

[1] Finansieret af Socialstyrelsens pulje til forskning og udvikling i forbindelse med Den Sociale diplomuddannelse Børn og unge samt Master i udsatte børn og unge.

Men vi har bl.a. hæftet os ved, at refleksionsværktøjet gentagent påpeger, at forældre-perspektivet ofte er underrepræsenteret i vidensgrundlaget i sager omhandlende etniske minoritetsfamilier.

Refleksionsværktøjet beskriver udfordringer ift. at indsamle et "bæredygtigt og dynamisk vidensgrundlag for socialfaglige risikovurderinger i dilemmafyldte sager vedr. børn og unge fra familier med etnisk minoritetsbaggrund, der inddrager de kulturelle forholds betydning, samt hensynet til både her – og – nu indsats og en løsning der er langtidsholdbar." (Refleksionsværktøj, s. 5)

Refleksionsværktøjet gennemgår i diskursanalyse af de 13 cases, fulgt i 3 år, forskellige diskurser, der i de 13 sager præger socialrådgivernes arbejde. Vi gengiver nedenfor lidt om de forskellige diskurser, da vi finder dem genkendelige og relevante ift. RIFTs erfaringer på området og cases i denne nærværende samling.

(Markeringen med rødt er vores)

Diskursen "barnet i fare" kædes hos myndighedssagsbehandleren ofte sammen med f.eks. "den farlige muslimske familie".

Dette ud fra sagsbehandlers for forståelser af og oplevelser af muslimske værdier og normer som f.eks. ikke at måtte deltage i fester, ikke at måtte være sammen med drenge og om sanktioner hvis det overtrædes.

"Det får betydning for den måde forældrene beskrives på, og fra hvilke kilder man indhenter viden om forældrene. I nogle sager beskrives forældrene alene ud fra børnenes udsagn ..."

(Refleksionsværktøj s. 26.)

"At bringe barnet ud af farezonen giver dog ikke automatisk gode vilkår for barnets udviklingsmuligheder. For nogle af de unge har svært ved at finde sig til rette i en dansk anbringelseskontekst og bliver mere **"et farligt barn"**, forstået på den måde, at den unge ødelægger anbringelsesstedets muligheder for at yde den indsats, som de sociale myndigheder vurderer, der er behov for" (ibi s. 26)

"Mangeldiskurs"

I nogle sager er det en mangeldiskurs, der præger synet på forældrene. Forældrene mangler omsorgsevne. De har få ressourcer. De har begrænset viden om danske normer og det danske samfund. De magter ikke at indgå i samarbejde omkring børnene og de unges udvikling. En del forældre taler ikke eller meget dårligt dansk. Det betyder i de fleste tilfælde, at de får en meget svag stemme i hele sagsforløbet.

I andre sager ændrer farlighedsdiskursen sig til en mangeldiskurs

Der sker et skifte i synet på forældrene, fra at de er farlige for børnene og de unge, til at de mangler ressourcer til at støtte deres børns udvikling og trivsel. Forældrene har i de tilfælde selv bidraget til en vis viden om deres sygdomme og traumer.”(Ibid s. 27)

”Selvbestemmelsesdiskursen spiller i de fleste tilfælde sammen med ”den farlige familie”-diskurs. For mange af de unge giver i samtalen med socialrådgiveren udtryk for, at de ønsker mere frihed end forældrene vil give dem og at de ønsker mere selvbestemmelse end forældrene tillader. De giver til socialrådgiveren udtryk for, at de ønsker at leve efter danske normer, med de samme friheder og udfoldelsesmuligheder som deres danske skolekammerater.”
(Ibid s. 28) ...

”Med selvbestemmelsesdiskursen støtter socialrådgiveren barnet/den unges ønske om at komme væk fra sin familie. En selvbestemmelse som især understøttes, når den arbejder sammen med diskursen ”barnet i fare”. Socialrådgiveren handler således ud fra lovgivningens intentioner om at beskytte barnet, om at give barnet ret til selvbestemmelse og at give barnet mulighed for at få samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv, som den jævnaldrende.” (Ibid s. 28)

Den socialpædagogiske diskurs

”En socialpædagogisk diskurs, som trækker på en psykologisk udviklingspsykologisk tænkning, får de overlevelsesstrategier, som barnet har udviklet i sin ”farlige familie”, til at virke forkerte. Det ses f.eks. i de sager, hvor børnene og de unge ikke udtrykker sig om deres følelser, men i stedet holder en høflig facade.”
(Ibid s. 28)

”På trods af at børnene og de unge har ønsket at komme væk fra vold og trusler i familien fortsætter de med at tillægge familien meget stor betydning. Når børnene og de unge giver udtryk for savnet af familien, bliver det ikke i en socialpædagogisk diskurs tillagt nogen positiv værdi. Det bliver i de fleste tilfælde set i sammenhæng med ”den farlige familie”. At forældrene og andre familiemedlemmer lægger pres på barnet og den unge for at følge familiens normer, og at barnet/den unge ikke kan modstå det pres.”
(ibid s. 29)

Diagnosediskurs

”Når socialrådgiveren skal søge at finde et svar på barnets reaktioner og adfærd, vil vedkommende ofte sammen med diskursen ”barnet i fare/det farlige barn”

trække på en diagnosediskurs. Dette indebærer, at det er gennem undersøgelser hos psykologer og/eller psykiatere, socialrådgiveren udvider sit vidensgrundlag.” (Ibid s. 29)

”Det er socialrådgivernes opfattelse, at en diagnose kan afklare årsagen til, at barnet/den unge ikke får gavn af det tilbud, som de får uden for den farlige familie. Eller at barnet/den unge reagerer meget voldsomt i sin egen familie. At det er svært at blive klog på barnet/den unges udsagn, som skifter mange gange. Gennem diagnosticering af barnet/den unge søger man også at finde forklaringen på, at den sociale indsats har ringe virkning, og endda ser ud til at blive begyndelsen på at barnet/den unge bevæger sig i retning af selv at blive det farlige barn – og dermed efterhånden kommer uden for rækkevidde af den indsats, som systemerne tilbyder.” (Ibid s. 29)

Ære og skam-diskurs

”Socialrådgiveren fokuserer på forældrenes handlinger og tillægger ikke den bagvedliggende diskurs nogen særlig værdi i det indsamlede vidensgrundlag. Det bliver i stedet set i sammenhæng med farligheden. At familiens ære er vigtigere end børnenes trivsel og ret til selvbestemmelse. Forældrenes ære/skam diskurs tillægges ikke nogen positiv værdi – tværtimod. Når børnene forstår sig selv ud fra den diskurs, møder det ikke megen forståelse i en dansk kontekst. Ligesom deres værdisætning af familiebåndene heller ikke møder megen positiv respons.” (Ibid s.30)

Retssikkerhedsdiskurs

”Retssikkerhedsdiskursen fylder ikke særligt meget i socialrådgivernes udsagn. Det gør det imidlertid om end noget lavmælt i børnenes/de unges og forældrenes udsagn.” (Ibid s.30)

Det er vores erfaring, at vidensgrundlaget i en børnesag er af afgørende betydning, hvilket Refleksionsværktøjet netop har fokus på:

”Det er en fortløbende proces gennem et sagsforløb at etablere et dynamisk vidensgrundlag. Det kan gøres ved kontinuerligt at reflektere over muligheder og barrierer”. (Ibid s. 71)

Refleksionsværktøjet konkluderer afsluttende på diskursanalysen, at den overordnede diskurs får betydning for socialrådgivernes opfattelse af egen rolle og af den forståelse, de arbejder ud fra.

Foruden refleksionsspørgsmål i de enkelte kapitler peges der i afsnittet s. 71-75: ”Sammenfattende om vidensgrundlagets bæredygtighed og dynamik” bl.a på, at der tegner sig to spor i risikobilleder:

"Et farlighedsspor og et identitetsspor".

Analysen viser, at det er nødvendigt at følge begge spor. For udviklingen i risikobillederne viser, at det får afgørende betydning, om barnet/den unge kan finde en balance mellem tilhøret til sin familie og kontakten med samfundets forskellige tilbud og institutioner.

"Hvis socialrådgiveren får for snæver viden til at arbejde med identitetssporet, vil der være risiko for, at man kan komme til at øge de risikoaspekter, der er i forhold til barnets livsforløb. Man kan komme til at underkende og udgrænse betydningen af familiebåndene." (Ibid s. 74)

Det er således "væsentligt at reflektere over, hvordan socialrådgiverne kan følge både farlighedssporet og identitetssporet, når de foretager deres risikovurderinger." (Ibid s. 75)

Som nævnt ovenfor er det centrale værk på fagområdet Marianne Skyttes bog *Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde* fra 2007, som i 2016 er udkommet i 4. udgave.

Marianne Skytte har fat i samme emner, som angivet ovenfor men går både i dybden og i bredden ift. de mange aspekter på dette komplekse fagområde.

De mange vigtige pointer kan desværre ikke gengives her, hvor vi i forhold til perspektiveringen af vore cases nedenfor udelukkende gengiver pointer fra kapitel 10: "Hvad må der gøres?"

Marianne Skytte identificerer en kompleks række af faktorer som baggrunden for, at minoritetsbørns kontinuitetsrettigheder ikke eller i meget ringe udstrækning inddrages i det sociale arbejde med udsatte børn:

"socialarbejderes manglende eller for ringe kendskab til menneskerettigheder, normaliseringspraksis med udgangspunkt i majoritetens sprog, normer og værdier, kommunitaristiske medborgerskabsidealer og evolutionistisk kulturforståelse ..."

(Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde s. 298-299)

Marianne Skytte påpeger videre, at "nedbrydningen af disse barrierer i forhold til praktisering af et socialt arbejde, der i praksis bygger på en anerkendelse af kulturel forskellighed, et levende demokrati og en grundlæggende solidaritet angående alle børn og familiers mulighed for og ret til social velfærd og anerkendelse som ligeværdige og ligeberettigede borgere, kræver samtidige ihærdige og vedvarende indsatser på flere forskellige niveauer."

(Ibid s. 299)

I RIFT undrer vi os over, at der i forældrekomptenceundersøgelser af etniske minoritets-forældre generelt ikke lægges nævneværdig vægt på betydningen af den undersøgte sproglige, kulturelle, religiøse eller etniske baggrund.

En norsk bekendt, som leder, hvad der svarer til en PPR i en forstadsby til Oslo læste på vores opfordring en forældrekomptenceundersøgelse af en pakistansk mor og kommenterede, at "den var ikke gået i Norge". Her hentydede hun både til den udbredt brug af vestligt orienterede test og også til den store vægt der blev lagt på morens IQ- gennemsnit. Den norske psykolog henviste os til kapitlet i bogen: At teste børn og unge, som dengang ikke var oversat fra svensk. Det er den nu, og RIFT bruger den, i de tilfælde, vi hjælper med at skrive klager overmanglende kulturelle hensyn forældrekomptenceundersøgelser til Psykolognævnet.

Forældrene har dog aldrig fået medhold i disse klager.

Vi er ikke psykologer, så vi kan ikke vurdere det, men vi har en fornemmelse af, at Danmark ikke er langt nok fremme heller ikke på det psykologiske område i forhold til bevidsthed om og udvikling af faglighed til at kunne tage behørigt højde for sproglige, kulturelle, religiøse og etniske forskelle, når børn, unge og forældre skal vurderes.

Fra:

Tværkulturel testning Kapital 8 i: **At teste børn og unge:** Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse/Ann-Charlotte Smedler og Eva Tideman. Hans Reitzels Forlag, 2011.

Igen må vi holde os til at gengive afsnittet om tværkulturel testning helt overordnet:

Forfatterne ridser baggrunden op: At psykologisk teori og metodik ikke gør krav på universel gyldighed. Det samfund man vokser op i, vil i høj grad præge hvilke færdigheder, forventninger og holdninger man har til omgivelserne. Det påpeges videre, hvordan dette egentlig er en selvfølgelighed, men at psykologiske test har fået en international spredning, uden at deres relevans og gyldighed i nye sammenhæng er afprøvet for alvor.

(Ibid s. 165)

I afsnittet om at bruge tolk understreger forfatterne, at man i sagens natur skal bruge tolk, og de påpeger at det kræver både bevidsthed og øvelse at bruge tolk på en ordentlig måde i en undersøgelse, og peger på det fortsatte behov for metode- og vidensudvikling.

Samtidig påpeger forfatterne, at sprogbarrieren ikke er den største barriere, at "aldrig så gode leksikalske oversættelser kan ikke bygge bro over kulturelt beting-

ede forskelle i erfaringer, vurderinger og opfattelser af hvad der er værdifuld viden samt kommunikationsmønstre." (Ibid s. 174)

I de afsluttende refleksioner og tip peges bl.a. på vigtigheden i at forberede test ekstra godt, når det handler om at undersøge testpersoner fra etnisk minoritetsbaggrund og på f.eks. i videst muligt omfang at anvende genstande og materialer, som er velkendte i den kultur den testede kommer fra.

Det skal undersøges om f.eks. den testede har erfaringer med at tolke billeder, reagerer negativt på tidtagning m.m.

Det påpeges endvidere, at det kan være nødvendigt at bruge tolk til testningen også af børn, og samtidig påpeges, at tolken bør være forberedt/uddannet til dette samt at man evt. kan bruge personer, barnet kender i forvejen, i stedet for at inddrage endnu en fremmed voksen. (Ibid s. 175)

Psykologer opfordres til meget stor ydmyghed og herunder at være kritiske i valg af testmetoder: "hellere pålidelige observationer fra et fåtal velafprøvede metoder end en masse information af usikker kvalitet." (Ibid s.179)

Afslutningsvist fastslår forfatterne, at "Der findes ingen kulturuafhængige tests. Alle tests er kulturelt betingede konstruktioner, som bygger på fælles vurderinger, kundskaber og kommunikationsmønstre." (Ibid s.180)

Case-eksempel-samling

På de næste sider angiver vi problemstillinger, som vi håber, der vil være fokus på at løse. Vi er for ydmyge til at tro, at vi kan pege på overordnede løsninger. Det håber vi, at andre vil bidrage til.

Det præger både denne case-samling og "Sat ud på et sidespor", at cases foruden aktindsigt er baseret på at følge forældrene og kende sagen fra deres perspektiv. Vi påpeger igen, at vi ikke ser en modsætning mellem at se barnets perspektiv og forældrenes perspektiv.

Der opstilles ofte en falsk modstilling mellem disse perspektiver.

I RIFT og i disse casesamlinger tager vi også børnenes, de unges og familiernes perspektiv og ikke alene forældrenes perspektiv. Men vi belyser forældrenes perspektiv da det ofte er underbelyst – ikke mindst i sager i familier med etnisk minoritetsbaggrund. Det er endvidere vigtigt for os igen at understrege, at vi er både ydmyge og respektfyldte overfor den store opgave, som forvaltninger og fagpersoner udfører på dette dilemmafulde og komplekse felt. Og vi er enige

med Marianne Skytte i, at forbedringer på området” kræver samtidige ihærdige og vedvarende indsatser på flere forskellige niveauer” og altså ikke kan tilskrives den enkelte myndighedssagsbehandler, enkelte forvaltning eller ledelse. Ikke desto mindre er det nødvendigt og vigtigt for RIFT at påpege, hvordan fejl og mangler rammer de familier, som det handler om.

Eksemplerne er disponeret, så de tilnærmelsesvist følger sagsbehandlingen i en børnesag. Vi har dokumentation for alle eksempler (sagsakter og lignende). Eksemplerne er desværre kun toppen af vores isbjerg af eksempler, vi kunne bringe.

Vi har ikke systematisk sat henvisninger til lov og vejledning ind, da vi regner med, at de fleste læsere har kendskab til loven (Lov om Social Service (især kapitel 11) og Vejledning om særlig støtte til børn, unge og deres familier (Vejledning nr. 3 til Serviceloven)).

**Foreningen RIFT ved Susanne Munck,
Kandidat i Kultur og formidling/§ 54 støtteperson
Oktober 2017**

Oversigt over eksemplerne på problematisk sagsbehandling og manglende ligebehandling (uddybes de kommende sider)

1. Forebyggelse og tidlig indsats: Eksempler på, at der trods problemer ikke etableres samarbejde mellem familie og forvaltning.

En del tvangssager sker efter at sagen tidligere er lukket, fordi "forældrene ønsker ikke at samarbejde med Familieafdelingen".

Misforståelser og samarbejdsproblemer som bagvedliggende årsag til børnesager/anbringelser. Eksempler på at samarbejdsproblemer i institutioner og skoler fører til børnesager.

2. Underretninger: En del sager, der vedrører familier med etnisk minoritetsbaggrund starter med underretninger og politianmeldelser om vold med akutte anbringelser til følge.

3 Børnefaglige undersøgelser (Paragraf 50) og Forældrekompetenceundersøgelse:

Den børnefaglige undersøgelse og forældrekompetenceundersøgelser tillægges ofte meget stor vægt. Tages der i disse undersøgelser tilstrækkeligt hensyn til sproglige og kulturelle forhold? F.eks. tester påfaldende mange undersøgelser forældre med etnisk minoritetsbaggrund til at være kognitivt nedsatte.

4. Match af anbringelsessted og rammerne for samarbejde mellem anbringelsessted og biologisk familie:

Der er mange eksempler på, at f.eks. børn af muslimske forældre anbringes i danske plejefamilier eller i institutioner uden der tages etniske, kulturelle eller religiøse hensyn/hensyn til kontinuitet i barnets liv.

Herunder eksempler på manglende lovpligtig undersøgelse af anbringelsesmuligheder i familie og netværk. Samtidig med, at der fortsat er meget få plejefamilier med anden etnisk baggrund end dansk.

Og eksempler på manglende hensyn til de kulturelle forskelle og manglende og fatalt utilstrækkelig sikring af samarbejdet mellem familie og anbringelsessted.

5. Generelle problemer vedrørende tolkning og manglende ligebehandling i forhold til kulturforskelle, manglende vedligeholdelse af sprog og kulturskaber under anbringelsen:

Mange eksempler på manglende eller ukvalificeret tolkning med store misforståelser til følge.

6. Væk fra "social kontrol" og væk fra dårlige økonomiske kår:

Eksempler på unge, der selv søger væk, og eksempler på børn og unge, som splittes mellem savn af egen kultur og glæde over fordele og privilegier ved at bo i dansk familie.

7. De generelle problemer med sagsbehandling forstærkes af manglende ligebehandling:

Vi har mange eksempler på, at familier med etnisk minoritetsbaggrund på grund af sproglige barrierer og manglende systemkendskab ikke kender deres rettigheder og ikke oplyses korrekt om deres rettigheder i sagsbehandlingen i deres sag.

Eks. vedrørende: Handleplan for anbringelsen Rammer for samvær: Fastsættelse af samvær, Forældrehandleplan, Manglende inddragelse af forældrene, Børne-samtaler, Løbende sagsbehandling og Hjemgivelser/Hjemgivelsesplaner

RIFT består af forældre fra målgruppen og praktikere, så dette er ikke forskning, men vores bidrag til at give nogle konkrete eksempler fra virkeligheden. Det kunne måske have været ideelt, at vi havde beskrevet børnesager i deres helhed, men selvom vi kender sagerne i deres helhed, føler vi os for det første ikke fagligt kompetente til sådanne omfattende beskrivelser og analyser og for det andet kan vi ikke afsætte tid til det midt i vores praksis.

Derfor er nedenstående som i Case-samlingen "Sat ud på et sidespor" angivelse af eksempler på løsevne elementer fra sagerne på de forskellige sagsbehandlingstrin. Nogle af sagerne går igen under de enkelte trin, andre er kun beskrevet på et sagsbehandlingstrin.

Udvælgelsen er foretaget med henblik på at vise eksempler på, at praksis desværre ofte ikke er hensigtsmæssig.

Nogle vil måske mene, at vi burde have bragt også solskinshistorierne, eksemplerne på gennemført god praksis.

Desværre må vi hertil sige, at vi ikke kender til eksempler på gennemført god praksis i sager i familier med etnisk minoritetsbaggrund, men vi bringer indimellem især i afsnittene: "Kommentarer og uddybning" eksempler på, hvordan der i anden omgang er samlet op på sagsbehandlingen og udarbejdet mere omfattende, helhedsorienterede uddybende undersøgelser med bedre praksis og dermed bedre trivsel og udvikling til følge.

Vi er ydmyge i forhold til at pege på, hvad der ligger bag det afdækkede problem, at hverken servicelov eller konventioner overholdes i praksis. Efter konferencen i januar 2017: "Børnesager – hvor er retsstaten", hvor samtlige oplægsholdere og paneldeltagere var enige om, at der er store problemer med retssikkerheden på anbringelsesområdet tog vi 3 arrangerende foreninger initiativ til at samle en

ressourcegruppe af betydelige jurister og andre eksperter på feltet, som nu har mødtes 2 gange med henblik på at drøfte hvad baggrunden for den manglende retssikkerhed er, og hvad der skal til for at ændre dette.

Foreløbig er vi først og fremmest enige om, at dette felt er yderst komplekst. Men det fordrer jo netop, at forskning og fokus på området øges.

Vi håber, at politikere og eksperter vil sætte fokus på dette. Indtil det er ændret bliver vi nødt til at give stemme til dem, det går ud over.

1. Forebyggelse og tidlig indsats

Eksempler på manglende etablering samarbejde mellem familier og forvaltning – med store konsekvenser tilfølg.

Henvendelse om hjælp til større lejlighed ender med voldsomme anbringelser, der senere bryder sammen.

Børn	2 piger med afrikansk baggrund. 11 og 12 år.
Forældre	Mor med afrikansk baggrund i 30'erne med mellemlang uddannelse og i job, mors nye kæreste (ikke samboende) (med dansk baggrund) universitetsstuderende.

Enlig mor til 2 piger i præpuberteten, beder forvaltningen om hjælp til at få en større lejlighed, da den ene datter har udfordringer og er diagnosticeret med ADHD, og det ikke er hensigtsmæssigt at pigerne deler værelse.

Kommunen reagerer med i stedet at sætte fokus på morens problemer med at styre pigerne. Moren beder om hjælp også til dette, men tilbydes ingen hjælp.

Pigerne kan finde på at rende ude om aftenen, blive længe væk, gå med mænd m.m. og vil ikke lytte til moren.

De opdager, at de kan henvende sig på den sociale døgnvagt, hvor de fortæller, at moren slår dem. Moren belæres efterfølgende af forvaltningen, uden at der spørges ind, med at "i Danmark slår man ikke sine børn".

Sagen eskalerer og den ældste anbringes med samtykke. Senere anbringes den yngste uden samtykke. Senere igen bryder anbringelserne efter adskillige om anbringelser sammen og der sættes for alvor ressourcer ind på at etablere der et samarbejde med moren.

"Men der er ikke iværksat foranstaltninger, da forældrene har afvist at samarbejde med familie-afdelingen"

Børn	3 piger med afrikansk baggrund, 6, 9 og 12 år.
Forældre	Far i 50'erne, mor i 40'erne begge med afrikansk baggrund. Far arbejder langt væk, mor arbejder i butik i byen, nær pigernes privatskole.

Der underrettes fra pigernes skole med bekymring for pigerne, der opleves ude af trivsel og som fraværende, kuede og triste. Endvidere har pigerne meget skolefravær og en af pigerne fortæller, at deres forældre slår dem.

I akterne kan man læse, at der er underrettet 3 år tidligere og at forældrene udebliver fra nogle af de møder, de er indkaldt til og at til andre møder drøftes situationen, hvor forældrene benægter vold mod pigerne.

Det samme gentager sig nogle år efter efter skoleskift.

3 år efter første underretning, anbringes der med voldsom akutanbringelse (med massivt opbud af uniformeret politi)

Af sagsakterne kan man læse om, hvordan sagen flere gange efter underretning er lukket igen med sætningen "men der er ikke iværksat foranstaltninger på baggrund af undersøgelserne, da forældrene har afvist at samarbejde med familieafdelingen." Forældrene oplever ikke selv ikke at have villet samarbejde, men de erkender, at de mistede tilliden til forvaltningen.

Kommentar

Trods de 2 forskellige situationer, som disse eksempler beskriver, er der den fællesnævner, at forvaltningen ikke fik held med at gribe ind og afhjælpe situationen, før den eskalerede.

I det første eksempel beder moren om hjælp, men hun afvises og mødes på en sådan måde bl.a. henvisende til hendes kulturelle baggrund, at hun mister tilliden til den hjælp, hun kan få. Og der lyttes ikke til den hjælp, hun som udgangspunkt beder om. I det andet eksempel ved forældrene godt selv, at der er noget, de skal lære om,

hvordan de skal hjælpe deres piger til trivsel. Men de nægter at have slået deres piger. (Politiet har opgivet sigtelse mod forældrene for vold, der bliver ikke nogen straffesag, men anbringelsen fastholdes ud fra formodninger om vold samt fastholdes ved genbehandling nu på baggrund af forældrekompetenceundersøgelse af forældre samt børnenes afdækkede vanskeligheder).

Disse forældre mistede tidligt i det forudgående forløb tilliden til forvaltningen og den hjælp, som de selv oplever som udgangspunkt at have været åbne for.

Udefra set ser sagen måske indlysende ud.

Børn der fremstår trykkede, børn der siger, at deres forældre slår.

Forældrene fastholder i samtale med RIFT, at de ikke slår, men at de godt ved, at de har noget, de skal lære.

Der dukker i samtalen og ved læsningen af akterne mange forgreningspunkter op, hvor misforståelser har øget kløften mellem hhv. forældrene og skolerne og forvaltningen m.fl.

Et eksempel er pigernes skolefravær, som i akterne angives med en meget høj procent. Forældrene fortæller, at da farmoren i Afrika døde, fik de lov af skolen til at tage derved i en periode, men det regnes efterfølgende med i en stor fraværprocent, der påpeger, at forældrene ikke synes skolen er vigtig. Forældrene fortæller om morgentrafik som en anden årsag til, at pigerne, der går på privatskole et stykke fra forældrenes hjem, først ankommer efter, der er krydset af.

Endelig fortæller forældrene om selve dagen, hvor der dramatisk blev anbragt, at en fra forvaltningen ringede om at de ville komme til morens arbejdsplads og tale med hende, men det ville moren ikke have. Pigerne, som dagligt kom til hendes arbejdsplads efter skole sendte hun hjem med en ældre pige, der fulgte dem, og da så forældrene ankommer til hjemmet er forvaltningen ved huset (for at forkynde formandsbeslutningen). Forældrene vil ikke lukke forvaltningen ind og der ankommer flere politibiler og en del uniformerede betjente, der kortvarigt anholder forældrene. Pigerne er skræmt fra vid og sans, og der står i akterne, at sagsbehandler måtte gå forsigtigt til værks for at få dem i tale inde i huset, hvor de havde forskanset sig.

Endvidere står der gentaget mange steder i akterne, at pigernes forældre havde sagt til dem, at hvis politiet kom ind i huset ville de skyde forældrene.

RIFT spørger i interviewet med forældrene, om forældrene f.eks. i forbindelse med forældrekompetenceundersøgelsen, hvor dette udsagn gentages har haft mulighed for at kommentere dette.

Forældrene fortæller og viser tydelige tegn på, at de aldrig har hørt det før.

Ingen har læst de mange siders akter med dem, som de sprogligt ikke selv kan læse fuldt ud, og de har derfor hverken hørt, at pigerne var bange for, at de blev skudt eller at der står, at det var noget forældrene skulle have sagt til pigerne.

Forældrene fortæller, at de er rystede. De har aldrig haft noget med politiet at gøre, og de har naturligvis aldrig sagt sådan noget til pigerne, og ved ikke hvorfor pigerne troede, at politiet ville skyde.

Det er ud fra sagens akter ikke til at fastslå, at den manglende etablering af samarbejde mellem forældre og forvaltningen skyldes kulturforskelle, men der angives omvendt ikke at have været brugt særlig indsats ift. at sikre, at sproglige forskelle og kulturforskelle ikke hindrer et samarbejde. Forældrene oplever selv at have bedt om hjælp, som de ikke har fået.

Der synes i begge disse eksempler ikke opnået dialog med forældrene og der tages i høj grad udgangspunkt i børnenes udsagn.

I RIFT mener vi naturligvis, at børnene skal høres men omvendt er det et alt for stort ansvar, der lægges på børnene, hvis ikke der samtidig opnås dialog med forældrene.

I både denne og andre sager opleves det da også, at børnene efterfølgende kommer til at lide af skyldfølelse.

Misforståelser og samarbejdsproblemer som årsag til børnesager/anbringelser

Det bliver moren og ikke sprog- og kulturforskellene, der betegnes som "en udfordring"

Barn	Pige 3 år, med asiatisk baggrund, født for tidligt og med senfølger af dette.
Forældre	Par med asiatisk baggrund, far i 60'erne, pensionist, med funktionsnedsættelse som følge af hjerneblødning, mor i 40'erne familiesammenført til far et par år inden graviditeten, driver kiosk i samarbejde med far.

En 2 årig pige med senfølger pga. for tidlig fødsel (som følge af mors hjerte-problemer) får udfordringer, da hun starter i institution, ligesom samarbejdet mellem forældre og institution bliver anstrengt.

Dette formentlig pga. dels sprogproblemer og dels morens ubearbejdede krise over den meget tidlige fødsel. Moren er meget ængstelig og beskrives af institutionen i akterne både direkte og indirekte som "en udfordring".

Der bruges kun i lille udstrækning tolk i forbindelse med hhv. sundhedsplejerskens besøg som i kontakten til personalet på institutionen.

Mor presses, får hjerte-problemer og bliver indlagt og personalet på institutionen bliver bekymret, da et mandligt yngre familiemedlem afleverer pigen med tis i bleen og da pigen har reaktioner.

Pigen anbringes akut, men hjemgives efter en uge. Formandsbeslutningen underkendes.

Senere indstiller forvaltningen pigen til anbringelse. Pigen anbringes fra sit 3. til 6. år, hvor hun hjemgives.

Kommentarer og uddybning

Dette er et eksempel på, at en piges trivsel nedsættes bl.a. som følge af samarbejdsproblemer mellem mor og institution.

Det kan ud fra akterne ikke fastslås, at samarbejdsproblemerne skyldes kulturelle og sproglige forskelle, men der er omvendt ikke angivet, hvorledes man skal gøre en

særlig indsats for at sikre, at hverken sprogproblemer eller kulturforskelle får problemerne til at eskalere.

Der er ikke fokus på nødvendigheden af at bruge tolk, skønt mor kun har boet i Danmark i en kortere periode op til pigens fødsel.

I den efterfølgende 3-årige anbringelse må moren arbejde hårdt for at opnå de rammer, der er nødvendige for udviklingen af de forældrekompetencer, forvaltningen mener, at hun mangler.

Det lykkes moren med vedholdende udtryk for ønsker, hjælp til udarbejdelse af klager m.m., at opnå andre og imødekommende rammer i form af bl.a. nye samværskonsulenter og familiebehandling samt at få foretaget en fornyet forældrekompetenceundersøgelse. Som del af den fornyede forældrekompetenceundersøgelse sættes fokus på betydningen af rammerne for samarbejde med bl.a. plejefamilien

Den fornyede forældrekompetenceundersøgelse, der har et større helhedsperspektiv end den ved anbringelsen udførte, påpeger, at den manglende fælles forståelse for pigen, de manglende klare og gode rammer for samarbejde har medvirket til pigens mistrivsel. En mistrivsel, der fortsatte under anbringelsen.

Pigen hjemgives herefter, starter på specialskole med dagbehandling, og familiebehandlingen støtter op om processen.

Det er RIFTs erfaring, at tværfaglighed og fokus på vigtigheden af samarbejde ofte nedprioriteres i forvaltningernes myndighedsarbejde.

(Dette uddybes i pkt. 4).

2. Underretninger og akutanbringelser

En del sager, der vedrører etniske minoritetsfamilier starter med underretninger og politianmeldelser om vold o.lign. med akutte anbringelser til følge.

Børn	Pige 9 år afrikansk baggrund.
Forældre	Enlig mor, med afrikansk baggrund, har kognitive vanskeligheder (kan ikke læse og skrive) opholder sig ofte hos sin mor, hvor også onkler opholder sig.

Pigen hentes af politiet og anbringes på akutinstitution, da gårdmand i mormors bebyggelse underretter den sociale døgnvagt på baggrund af episode, hvor moren trækker pigen ved håndledet.

Pigen videoafhøres og bekræfter at være hevet i sit håndled af sin mor og fortæller at både mor, mormor og onkel af og til slår hende herunder med sko, ledning, snore og sjippetov.

Pigen bor på akutinstitution indtil hun flyttes til dansk plejefamilie 133 km væk efter afgørelse i B og U sag om ændret anbringelsessted uden samtykke.

Mor og mormor dømmes i Byretten betingede domme for vold. Dommene stadfæstes i Landsretten, men "henset til sagens karakter, herunder den udøvede volds karakter og begrænsede omfang" frifinder landsretten mor og mormor for påstanden om betinget udvisning.

Med begrundelse i dommene for vold, er der fortsat 2 år efter anbringelsen overvåget samvær og kun 1 time om måneden. Det overvågede samvær er senest afgjort af Ankestyrelsen.

Nyere udvikling i sagen er, at Forældrekompetenceundersøgelse af moren anbefaler fortsat anbringelse af datteren på baggrund af, at moren vurderes havende utilstrækkelig omsorgsevne, og fordi at pigen er blevet så glad for at være dansk, men dog også ønsker, at bibeholde sit afrikanske tilhørsforhold. Pigen udtaler sig til både plejeforældre, psykolog og sagsbehandler ofte meget negativt om sin mor og pårørende.

Men allersæneste udvikling er, at pigen for tiden næsten dagligt ringer meget, meget ulykkelig til sin mor og fortæller, at hun savner sin mor, vil væk fra plejefamilien.

Forvaltning, plejeforældre og skole er enige med pigens biologiske familie i, at pigen aktuelt har store problemer og samværet er netop udvidet til 2 gange om måneden.

Kommentarer og uddybning

Vi oplever det som et problem, at der sættes så voldsomt og akut ind, hvis der er mistanke om vold. I stedet for f.eks. med sikkerhedsplaner at sikre pigen i en periode, hvor man kunne undersøge forholdene, og hvor man kunne konfrontere biologisk familie om nødvendigheden af at ændre adfærd samt give dem mulighed for at lære og udvikle sig ift. deres forældreskab.

Man kan jo overordnet fastslå, at vi ikke kan anbringe børn i alle de familier, som endnu ikke måttet have lært og implementeret, at det hverken er hensigtsmæssigt eller i Danmark lovligt at slå eller hive i sine børn (senest fastslået ved lovgivning i DK 1997 efter afskaffelse af revselsesret i skolen 1967 og lov 1985 om at sikre børn mod vold).

Når et barn anbringes akut, så ER det blevet anbragt og så er vejen tilbage sværere. Især som det danske retssystem på området fungerer pt.

Samtidig viser en del af vores cases samstemmende med forskning om anbringelse, at anbringelserne synes at give nye, andre problemer.

Ovenfor nævnte problematikker er generelle for anbringelsesområdet, men de uddybes af kulturforskelle, som formentligt er afspejlet i anbringelsesstatistikkerne i form af flere af denne slags akutanbringelser fra familier med etnisk minoritetsbaggrund.

I denne sag oplever den nu 11 årige pige aktuelt en stor splittelse mellem sit afrikanske tilhørsforhold og savnet af den mor hun er vokset op hos og så det danske, som hun naturligvis er glad for at blive bedre inddraget i.

Denne sag er ekstra kompliceret ved, at pigen er anbragt 133 km væk og samværet sat med meget stive, overvågede rammer til kun at være 1 time om måneden. Der er i sagsakterne ingen angivelse af særlige kulturelle og sproglige hensyn, udover ophold en gang om måneden hos noget familie, hvilket moren har ønsket længe, men som først nu er sat i værk. Pigen har næsten mistet sit modersmål.

Der anbringes akut og arbejdet i familien stopper brat, pga. barnets udsagn i børnehaven

Børn	Piger, 5 år, pige 3 år med mellemøstlig baggrund.
Forældre	Forældrene er skilt: Pigerne bor hos Mor i 30'erne, på kontant-hjælp. Forældrene har mellemøstlig, muslimsk baggrund.

Moren er kommet til Danmark som familiesammenført til far, som viser sig at være plaget af både psykiske og fysiske lidelser. Ægteskabet er af den grund til tider voldeligt og forvaltningen hjælper under fars ophold i hjemlandet mor på krisecenter Herefter bliver forældrene skilt.

Mor vender efter 10 måneder tilbage fra krisecenter til lejlighed, som forvaltningen har anvist og pigerne går i institution.

Den ældste datter har vanskeligheder og der underrettes flere gange om voldsom adfærd. Dagen efter en børnesamtale i institutionen med sagsbehandler fortæller pigen i børnehaven, at hun har kysset sin fars tissemand og at hendes mor kysser hendes numse. Hun siger, at det er en hemmelighed, som hun ikke må fortælle nogen. Samme dags aften ringes moren op med besked på at møde på forvaltningen med børnene som herefter anbringes på observationshjem.

Begge forældre er uforstående og meget oprevet over anklagen og politiet nedlægger efter undersøgelse sagen.

Begge piger er fortsat anbragt nu på baggrund af forældrekompetenceundersøgelse af moren, som – dog muligvis pga. krise – vurderes pt. ikke egnet som primær omsorgsgiver til pigerne.

Efter ca. 1 ½ år på observationshjem er pigerne nu skilt ad og anbragt hhv. i institution og i plejefamilie (90 km væk fra morens bolig). (efter afgørelse i retsinstanser i sag om ændret anbringelsessted uden samtykke.)

Kommentar og uddybning

Som i det ovenfor nævnte eksempel er det naturligt og ifølge loven, at forvaltningen griber ind efter den slags udsagn fra et barn. Men der handles meget hurtigt, og når der er anbragt, er der skabt en ny situation. Her forøges mors krise, og hun

forældrekompetenceundersøges derfor muligvis på et forkert grundlag, som nu er baggrunden for den fortsatte anbringelse af de to piger, som på nuværende tidspunkt begge har mistet deres modersmål.

Forældrene er kommet på talefod, og faren er helt indforstået med, at pigerne ønskes hjemgivet til moren.

Begge forældre er fortsat uforstående og oprørte over beskyldningerne om seksuelt misbrug. Moren fortæller RIFT, at hun ikke ved, hvor udtalelsen kom fra og hun nævner, at det kunne være noget pigen har oplevet i børnehaven eller andetsteds. Situationen er aktuelt den, at moren har fået arbejde og på mange måder fået det bedre, og samværene beskrives som gode, men dog påvirket af de sproglige udfordringer.

For nyligt sagde den mindste til sin plejefar på vej hjem i bilen, at hun havde suttet sin mor på brysterne under samvær.

Der var en samværskonsulent tilstede under hele samværet og under alle øvrige samvær, så dette er med garanti ikke sket.

Forældrene er uforstående overfor hvorfor nu også den yngste på nu 5 år siger den slags.

Forvaltningerne er i en rigtig svær situation, når de får den slags underretninger og der er ikke et særligt kulturelt issue i, at forvaltningen i denne sag handlede som den gjorde.

Hvis der kunne være lavet en sikkerhedsplan, mens man undersøgte forholdene bedre, ville situationen muligvis have været en anden i dag, da mor – og formentlig også pigerne – blev yderligere stærkt kriseplaget af den voldsomme, akutte anbringelse.

En fælles omkostning i sager, hvor man anbringer så akut er, at man ikke kan vide, hvorvidt mindre indgribende foranstaltninger ville have afhjulpet problemerne og skabt den nødvendige trivsel og udvikling.

Det kulturelle aspekt kommer ind i billedet på den måde, at konsekvenserne for denne familie er kæmpestore, da pigerne har mistet deres modersmål, og mor, bl.a. pga. krise, endnu ikke har fået lært så godt dansk, om end det er rimeligt.

Hertil kommer som omtalt under pkt. 4, 5 og 7, at sagsbehandlingen hverken har taget hensyn til kontinuitet i pigernes liv eller har været imødekommende overfor forældrenes/morens udtalte ønske om hjælp og samarbejde.

3. Børnefaglige undersøgelser, forældrekompetence-undersøgelse, journalnotater m.m.

RIFT har kendskab til mange sager i etniske minoritetsfamilier, hvor der ikke i nævneværdig grad lægges vægt på sproglige, etniske, kulturelle eller religiøse aspekter ved udarbejdelsen af den børnefaglige (§ 50) undersøgelse eller ved angivelse af indsatsen.

Hvor den børnefaglige undersøgelse suppleres af en forældrekompetence-undersøgelse og/eller psykologisk undersøgelse af barnet, gør den samme erfaring sig gældende.

Her kender vi til eksempler på et helt andet resultat, hvor den første forældrekompetenceundersøgelse suppleres af en fornyet undersøgelse, der i højere grad tager et helhedsperspektiv.

Samt eksempler på, at der i en fornyet undersøgelse bevidst er foretaget en kulturel vinkel (ved en psykolog med samme etniske baggrund), angives nye specifikke kulturelle vinkler i undersøgelsens anbefalinger.

Vi har vægtet dette emne højt i denne samling af case-eksempler, fordi undersøgelserne er altafgørende for både afgørelser og sagsbehandling fremover.

Vi har således udvalgt 4 eksempler på børnefaglige undersøgelser, 2 psykologiske undersøgelser af barnet samt 4 forældrekompetenceundersøgelser ved anbringelsen og 3 fornyede forældrekompetenceundersøgelser med et andet perspektiv.

Børnefaglige undersøgelser suppleret af journalnotater. Ofte helt uden fokus på de sproglige, kulturelle og religiøse forskelle

Undersøgelser uden eksplicite refleksioner omhandlende kulturelle, etniske eller religiøse forskelle

Børn	Piger med mellemøstlig baggrund anbragt som 5 årig, pige 3-årig.
Forældre	Forældrene er skilt: Pigerne bor hos Mor i 30'erne, på kontanthjælp, Forældrene har mellemøstlig, muslimsk baggrund.
Børn	Piger med afrikansk baggrund, anbragt som 6, 9 og 11 årige.
Forældre	Far i 50'erne, mor i 40'erne, begge med afrikansk baggrund. Far arbejder langt væk, mor arbejder i butik.
Børn	Dreng 3 år, anbragt som 2 årig.
Forældre	Enlig mor i 30'erne med mellemøstlig baggrund, kontanthjælpsmodtager.
Børn	9 årig pige med afrikansk baggrund.
Forældre	Enlig mor i 30'erne med afrikansk, muslimsk baggrund, kontanthjælpsmodtager.
Børn	Pige 3 år, med asiatisk baggrund.
Forældre	Mor i 40'erne med asiatisk baggrund, kontanthjælpsmodtager.

Vi kan ikke genskabe og gengive hele indholdet fra disse børnefaglige undersøgelser, men vil nedenfor påpege nogle overordnede generelle tendenser, som vi især ser i børnefaglige undersøgelser i sager omhandlende børn med etnisk minoritetsbaggrund.

I ingen af de børnefaglige undersøgelser i disse 4 sager er der eksplicit fokus på de kulturelle, etniske eller religiøse aspekter som værende ekstra udfordrende. Undersøgelserne er tydeligvis alle skrevet ud fra diskursen den farlige og ressourcefattige familie.

Det kulturelle og etniske beskrives udelukkende i form af korte konkrete beskrivelser af, hvilket land familien kommer fra

Familiens særlige migrationshistorie er ikke beskrevet og under rubrikker som "komplicerende faktorer" er det ift. minoritetsbaggrunden udelukkende det sproglige, der fremhæves som problem.

I nogle af § 50 undersøgelserne er der en rubrik, der hedder sagsbehandlers observationer. Her står som eksempel i én af undersøgelserne om forældrenes adfærd udelukkende dette:

"Der er til møder afholdt hos xxx observeret, at mor og far gentagende gange har taget deres mobiler frem under møderne og sommetider besvaret måde sms og opkald under møderne..."

Ikke i nogen af de 4 undersøgelser findes observationer af eller refleksioner om migrationshistoriens, kulturens, religionens eller den etniske baggrunds betydning og om eventuelle misforståelser eller mistolkninger.

Det fremhæves i flere af undersøgelserne, at forældrene har svært ved at forstå, f.eks. at de efter der er anbragt, ikke kan møde op og se deres barn dagligt.

I en af sagerne fremgår det bl.a. af journalnotater, hvordan politiet, da pigerne skulle anbringes med tvang, dels så en plet på væggen, som kunne være afføring og dels så en masse rod udenfor huset.

Dette får lov til at stå gentagne gange i sagsakterne uden testning, og advokaten må fremhæve, at denne har været på besøg hos familien for ved selvsyn at se hjemmet, som fremstår både rent og ryddeligt, bortset fra de ophobninger, der skyldes, at familien samler ting ind med henblik på deltagelse i sendinger til fattige i deres hjemland.

Som tidligere nævnt får afdækningen af mangler herunder bl.a. kognitive mangler stor betydning i de børnefaglige undersøgelser:

I én af undersøgelserne citeres en jobcenterundersøgelse af mor:

"Mange dele af test måtte udgå, da hun (red.mor) ikke kan anvende et ur, ikke kan tegne, ikke kan regne og ikke kender vores latinske bogstaver. Hun kender årstiden og hvilken by vi er i. Hun kan ikke årstallet dato, ugedag eller måned... Da hun skal benævne en række billeder, kender hun kun en kænguru og en kongekrone, men ikke andre almindelige genstande som et anker eller en krokodille"

Der konkluderes, at det er svært at sige, om hun/mor er egentlig mentalt retarderet, men at hun i hvert fald ikke har tilegnet sig de mest fundamentale kognitive redskaber til at begå sig i samfundet og hun derfor fungerer på et lavt kognitivt plan.

Disse citater bringes uden medfølgende refleksion fra sagsbehandlers side om, hvordan moren på den baggrund skal mødes eller samarbejdes med.

Der vurderes og handles ofte entydigt på baggrund af de kognitive beskrivelser og konkluderes, at så vil denne mor ikke kunne udvikle sig tilstrækkeligt.

I § 50 undersøgelsen i en af de andre sager refereres til flere forudgående forældrekompetenceundersøgelser og herunder til, at test i sidst udførte undersøgelse viser en IQ på 64, som svarer til mentalt retarderet i lettere grad, og der citeres hvordan psykologen har vurderet, at moren ikke kan kigge indad og være selvreflekterende, og at hun er meget konkret i sin tankegang.

Det hele tillægges hendes kognitive vanskeligheder, og det konkluderes, at disse "ikke ville kunne forandres på et niveau, hvor det vil kunne gavne hendes børn".

Denne konklusion om kognitive niveau er hovedsageligt baseret på test.

Yderligere konklusioner i forældrekompetenceundersøgelsen er baseret på rapporter fra den familiebehandlingsinstitution, som moren befandt sig på de første måneder, Sammen med sin ægtefælle inden denne blev smidt ud pga. voldsom opførsel. Moren var herefter splittet mellem at ville have en samlet familie og at samarbejde med institutionen. I rapporten fra institutionen er der ikke nævneværdigt fokus på, hvordan man skulle møde moren eller faren med hensyn til deres etniske minoritetsbaggrund.

Kommentarer og uddybning

Det bliver meget tydeligt ved en analyse ud fra det kulturelle perspektiv, hvor lidt dette nævnes – for ikke at sige slet ikke i de børnefaglige undersøgelser. Suppleret af beskrivelser i de supplerende journalnotater af hændelser og adfærd, som nævnes gentagne gange uden hverken at blive testet eller analyseret.

Som vi nævner i case-samlingen "Sat ud på et sidespor", så finder denne "journalarv" også sted i sager i etnisk danske familier, men risikoen for fejltolkninger bliver ikke mindre, når der er sproglige, kulturelle, religiøse og etniske faktorer med i spillet.

Ligesom vi desværre har flere erfaringer med, at undersøgelser foretaget på familiebehandlingsinstitutioner synes at bære præg af forældrenes mistrivsel med de rammer og regler, de skal leve under på institutionen. For etniske minoritetsfamiliers vedkommende suppleres er kulturelle, sproglige eller religiøse vaner og forskelle en yderligere udfordring.

Fokus på kognitive ressourcer og vægtning af IQ gennemsnit finder vi også i undersøgelser af etnisk danske forældre, men vi finder det påfaldende, at det er gennemgående i samtlige børnefaglige undersøgelser gennemgået her.

Udviklingen af sagen om moren nævnt ovenfor viser, hvor stor betydning kontekst og perspektiv har:

Forældrekompetenceundersøgelsen citeret og henvist til i den børnefaglige undersøgelse anbefalede faktisk relevant, at der i forbindelse med hjælp til forældreskabet med denne mor, burde "arbejdes konkret i familien og med visualisering, idet forældrene ikke forventes at kunne omsætte vejledning, som ikke er konkret, tydelig og kontekstnær." Den hjælp, der blev sat ind med efter endt ophold på familieinstitution, var dog overvejende vejledningssamtaler, og efter et stykke tid blev forældrene skilt og drengen anbragt.

Moren kæmpede herefter under anbringelsen for bedre sagsbehandling i form af bedre rammer for sin udvikling af forældreskabet. Hun blev hjulpet til at klage over mangler m.m. og efter år blev der sat ind med ændring af det støttede samvær, med samvær i hjemmet og af ny konsulent, der beskrev morens forældreevner helt anderledes positivt.

Efter mange henvendelser fik moren endvidere hos forvaltningen bevilliget et psykologforløb hos en selvvalgt psykolog med stort kendskab til morens etniske minoritetsbaggrund.

Denne psykolog var bogstaveligt talt ved at falde ned af stolen, da hun først efter flere samtaler med moren hørte om de kognitive vurderinger, der var foretaget af moren. Hun mente med baggrund i såvel sin viden om kulturen og i de psykologsamtaler hun havde haft med moren, at der helt klart måtte være tale om mistolkning.

Moren bad forvaltningen om, at psykologen måtte komme med til et møde, så også dennes faglige perspektiv kunne høres. Dette blev afvist fra forvaltningens side.

Sønnen der på observationshjemmet blev vurderet ikke-behandlingskrævende blev i forløbet flyttet til en plejefamilie, hvilket han reagerede så kraftigt på, at anbringelsen brød sammen, og han kom tilbage til observationshjemmet.

Forvaltningen havde fået ny ledelse og herunder nye metoder i brug, så pludselig blev der sat ind med helt andre perspektiver: Forældrehandleplan, der tog udgangspunkt i ressourcer blev hurtigt videre udviklet til sikkerhedsplan, hvor moren samlede sit netværk, der kunne hjælpe hende, og det blev i første omgang afprøvet ved samvær hjemme.

På baggrund af den positive udvikling blev sønnen herefter hjemgivet med støtte i hjemmet, og det vurderes fortsat at gå yderst positivt.

Sammenfattende undrer vi os over, at der i undersøgelser er så ensidigt fokus på forældrenes mangler herunder vurderede kognitive mangler fremfor fokus på og refleksioner over, hvordan forældrene bør mødes og hjælpes af forvaltningen. Den gode historie er, at vi, som nu nævnt i flere eksempler, har erfaret, at der kan ske udvikling, hvis fokus og metoder ændres i forhold til at møde forældrene ud fra et helhedsperspektiv inkluderende fokus på det sproglige, etniske, religiøse og kulturelle.

Eksempler på hhv. psykologisk undersøgelse og børne-og ungdomspsykiatrisk erklæring vedr. anbragte børn med etnisk minoritetsbaggrund

Piger, 5 år, pige 3 år med mellemøstlig baggrund.

Dreng 9 år afrikansk baggrund.

Den psykologiske undersøgelse af pigen er foretaget nogle måneder efter, at hun blev akutanbragt. Der er benyttet WISC-IV test, Leiter-R samt personlighedstest Rorschach og CAT samt samtale i legerum og BRIEF (Tating scale til vurdering af eksekutive funktioner)(et spørgeskema udfyldt af skole og institution.)

Det står angivet, at pigen har sproglige udfordringer, men ikke om der er anvendt tolk. Pigen beskrives efter WISC-IV-test med spredte kognitive ressourcer og er sideløbende kognitivt testet med en ikke-sproglige intelligenstag, der viser, at hun ligger inden for normalområdet.

Om Rorschachtesten angives, at den er svær at tolke på grund af pigens lave sproglige funktionsniveau. Det angives, at pigen har 3 sprog, men at hendes sproglige intelligenskvotient er langt under normalområdet, at hendes begrebsanvendelse er meget sparsom og meget konkret.

Om pigens kulturelle, etniske og religiøse minoritetsbaggrund skrives kun ganske lidt, herunder citeres pigen for at svare på, hvorfor hun er anbragt, at hendes mor ikke vidste, at man ikke måtte slå børn, fordi hun er fra xxx/Afrika. Hvis hun havde vidst det ville hun ikke have gjort det. Mor har sagt til pigen, at hun ikke gør det mere. "Det er synd, at man ikke kan få en chance til", siger pigen.

Ift. pigens fremtidige behov vurderer undersøger, at det fra akterne tyder på, at mor ikke har ressourcer til at tage vare på pigen eller understøtte hendes udviklingsbehov, og at det bør undersøges. Samt at hvis det ikke er tilfældet er der behov for kompenserende foranstaltninger i form af anbringelse i pleje uden for hjemmet, kombineret med en psykologisk traumebehandling. Dog at det også er vigtigt at kontakten mellem pigen og moren opretholdes.

Den børne-ungdomspsykiatriske erklæring af den 9-årige dreng er udarbejdet af en børne-ungdomspsykiater, der andetsteds eksplicit betoner, at han ikke mener, at man kan undersøge enkeltindivider, man er nødt til at kigge på sammenhænge. Erklæringen beskriver akter i sagen herunder tidligere psykologiske og psykiatriske udredninger og er ellers baseret på samtaler med drengen sammen med dennes forældre og støtteperson fra familiebehandlingen, han og hans bror sammen med

deres kontaktpersoner på institutionen, de er anbragt på, observation af og samtale med drengen på institutionen samt afslutningsvis en forældresamtale sammen med støttepersonen fra familiebehandlingen.

Der henvises til tidligere test, men der testes ikke på ny. I forhold til forældrene problematiseres de testresultater, der foreligger om dem, om dette skriver psykiateren:

"I relation til min efterfølgende anbefalinger vil jeg endvidere understrege, at jeg ud fra mit tidsmæssige begrænsede, men dog alligevel solide kendskab til xxx forældre ikke kan genfinde billedet af mental retardering. Begge forældre var sprogligt/kulturelt tilsyneladende ikke kapable til at vise deres intellektuelle ressourcer indenfor rammerne af den traditionelle testning, der foregik i regi af xxx" (forældrekompetenceundersøgerne)

Psykiateren fortsætter, "at det faktum, at de har børn, der er intelligensmæssigt velfungerende....kunne tale for, at der var tale om almindeligt begavede forældre der af kulturelle og sproglige årsager ikke testningsmæssigt fik vist deres potentialer. Presset på forældre, der ikke kender vore systemer og som samtidig ved, at de skal præstere noget særligt for at overbevise andre om, at deres børn kan bo hjemme, kan også indgå som en del af forklaringen på det observerede."

Psykiateren anbefaler:

"X har brug for at indgå i mere udviklende sammenhæng ... Det er derfor afgørende for X's fortsatte udvikling, at der etableres gode stabile og udviklende samarbejdsrelationer mellem de vigtigste voksne i X's liv."

Som del af dette fremlægger psykiateren en evt. hjemgivelsesproces indeholdende en række elementer, herunder at der søges efter og findes relevant dagbehandlingstilbud, familiebehandling, udviklende øget samvær, samarbejde med institutionen m.m.

Kommentarer og uddybning

Vi undrer os over det store antal test og de snævre perspektiver i første undersøgelse, som dog også må være vanskelig at foretage i den kontekst. Men der er i undersøgelsen ikke megen ydmyghed eller refleksion om kontekstens betydning. Ligesom vi savner nærmere anbefaling i forhold til evt. plejeforhold, pigens etniske minoritetsbaggrund taget i betragtning.

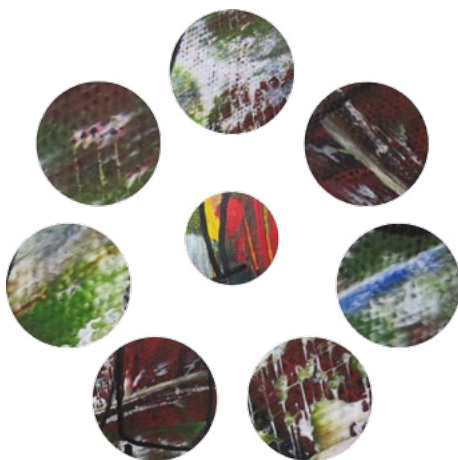
Undersøgelsen anbefaler afslutningsvist, at pigen kun undervises på et sprog, og at det er vigtigt at hun holder kontakten til sin mor.

Det er i sagen gået således, at pigen efter 2 års anbringelse stort set har mistet sit

modersmål, og i hele perioden kun har set sin mor en time om måneden, hvor de nu må bruge tolk for at forstå hinanden. Moren har gang på gang hos forvaltningen efterlyst, hvordan pigens sprog og kulturkendskab kunne vedligeholdes, men har fået at vide, at pigen ikke kan undervises også på sit modersmål.

Det er dog netop efter 2 år kommet i stand, at pigen nu månedligt er på weekend hos familie fra hjemlandet, hvor hun i leg med jævnaldrende genudvikler sit sprog.

Måske er det disse oplevelser, der så samtidig har fået pigen til ulykkeligt at reagere og at savne sin mor. Vi er ikke psykologer og er fagligt ydmyge, men vi bekræftes i det, vi ud fra vore erfaringer oplever som afgørende, når vi i den psykiatriske erklæring ser, hvordan en helhedsorienteret, reflekteret analyse kan give andre resultater end tests og undersøgelser af enkeltindividet.

Forældrekompetenceundersøgelser

Generelt manglende fokus på sproglige, kulturelle, etniske og religiøse forskelle, men når der fokuseres på dette giver undersøgelser nye og anderledes resultater.

Ovenfor er der fokuseret på de samlede børnefaglige undersøgelser og supplerende journalnotater. Ofte er forældrekompetenceundersøgelser en del af den børnefaglige undersøgelse og i de tilfælde vægter denne ofte tungt.

Nedenfor har vi kigget på i alt 5 forældrekompetenceundersøgelser omhandlende:

Barn	Pige 3 år, med asiatisk baggrund, født for tidligt og med senfølger af dette
Forældre	Par med asiatisk baggrund far i 60'erne, pensionist, med funktionsnedsættelse som følge af hjerneblødning, mor i 40'erne familiesammenført til far et par år inden graviditeten, driver kiosk i samarbejde med far
Børn	Piger med afrikansk baggrund, anbragt som 6, 9 og 11 årige
Forældre	Far i 50'erne, mor i 40'erne, begge med afrikansk baggrund. Far arbejder langt væk, mor arbejder i butik
Børn	Dreng 3 år, anbragt som 2 årig
Forældre	Enlig mor i 30'erne med mellemøstlig baggrund, -kontant-hjælpsmodtager
Barn	Dreng 8 år med afrikansk baggrund
Forældre	Mor 45, arbejder som Sosu-vikar, 53 år Far 53, har fast arbejde som pedel, begge med afrikansk baggrund
Barn	4 år
Forældre	Mor 42 år på kontanthjælp, far 45 år arbejder, begge med asiatisk baggrund

Undersøgelse ud fra mangeldiskurs og uden fokus på sproglige, kulturelle, etniske og religiøse forskelle.

Ud fra vores kendskab til talrige forældrekompetenceundersøgelser af forældre med etnisk dansk baggrund, finder vi ikke, at der generelt i forældrekompetenceundersøgelser af forældre med etnisk minoritetsbaggrund herunder i de her gennemgåede forældrekompetenceundersøgelser er anvendt færre tests.

Nedenfor gennemgår vi som eksempel én af de udvalgte undersøgelser med inddragelse af eksempler fra også de øvrige for afslutningsvist at fremdrage nogle eksempler på second opinion: Fornyede forældrekompetenceundersøgelser med større helhedsperspektiv og nye samt anderledes vurderinger og anbefalinger. Vi har udvalgt undersøgelsen af forældrene med afrikansk baggrund som ca. 5 måneder efter, at deres 3 piger ud fra mistanke om vold blev anbragt akut, blev forældrekompetenceundersøgt.

Undersøgelsen, der er på 60 sider, starter med at opridse baggrunden: Børneungeudvalgets afgørelse om anbringelse, herunder om forløbet og begrundelse samt om at pigerne parallelt psykologundersøges i andet regi, og helt kort om, hvor forældrene bor, hvad de arbejder med, og at de kommer fra x-land i Afrika og hvor længe de har været i Danmark.

Der gøres rede for undersøgelsens tilrettelæggelse og forløb, herunder, at den er foretaget af 2 psykologer og består af tests, samtaler og observationer.

I næste afsnit opsummeres og bringes vurderingen og konklusionen, som pointerer, at den psykologiske undersøgelse af pigerne viser, at de har markante behandlingsrelaterede behov samt opridser indholdet i underretningerne, der førte til anbringelsen og den børnefaglige undersøgelses konklusion.

Om pigerne skrives hovedsageligt udelukkende om problemer, men med pludselige undtagelser, som fra en børnesamtale i 2015: (Pigen X fremtræder under børnesamtalen som en tryk pige, der er glad for sin familie”).

Herefter beskrives forældrene, inkl. om testresultater, klinisk indtryk, tolkninger, på baggrund af samtaler og observationer af samspillet med pigerne.

Her beskrives moren som havende et indre præget af mangelfulde indre repræsentationer, omhandlende tillid, omsorg og tryghed samt at hendes beskrivelser af børnene primært handler om ydre forhold samt fremstår som klicheer. Det beskrives, at moren projicerer børnenes problemer over på skoler, forvaltningen m.m. "Dette i et omfang, der antager et irrationelt og subparanoidt præg."

Morens beskrivelse af egen afrikanske barndom, benævnes "undvigende og overfladisk". Videre om morens udsagn om børnene konkluderes, at moren har en yderst begrænset forståelse og fornemmelse for børnenes individuelle indre – deres tanker, følelser, ønsker m.m. og at moren er markant benægtende overfor

Endvidere at moren fremlægger et "rodet narrativ" omkring børnenes og egen opvækst, hvor hun ikke har styr på tidspunkter for begivenheder

Dette sammenholdt med testresultaterne viser konkluderende, at morens evne til mentalisering er yderst begrænset.

"Ovenstående skal ses i sammenhæng med, at aktuelle kognitive resultater, viser, at mor X kognitivt fungerer lavt i forhold til kronologisk alder og hun udviser markante vanskeligheder i forhold til abstrakt tænkning"

Om observationerne konkluderes: "Mor/X viser samlet set i observationerne nogle grundlæggende vanskeligheder i forhold til at fornemme og synkronisere sig med børnene, at skabe struktur og agere udviklingsorienteret i forhold til børnene uden den fornødne støtte til at organisere og udvikle sig."

Afslutningsvist konkluderes, at mors/"X's vanskeligheder vurderes at være i et omfang, der gør det svært for hende at agere som udviklingsorienteret voksen for hendes tre børn".

Der er en lignende gennemgang af far med samme konklusion og der konkluderes herefter samlet, at mor er præget af kognitive, personlige og emotionelle vanskeligheder i et omfang, der markant begrænser hendes evne til at være omsorgsperson for sine børn, og trods faren besidder de formelle forudsætninger ved en alderssvarende begavelse, så er han præget af personlige og emotionelle vanskeligheder i et omfang, der også begrænser hans evner til at være omsorgsperson for hans tre børn og der konkluderes, at det ikke kan anbefales, at deres tre børn, bliver hjemgivet. Dette begrundes yderligere med børnenes egne vanskeligheder, der kræver behandlingsmæssig indsats."

Hernæst følger en side, hvor forældrenes kommentarer fra fremlæggelsen af psykologundersøgelsen er refereret. Af indledningen af referatet fremgår, at gennemgangen af rapporten er præget af, "at forældrene meget hurtigt bliver argumenterende og for mor/X's vedkommende lettere vred ... og at faren er styrende og talende, "hvorfor det er svært at få en dialog eller bare at få far/X til at lytte."

Dernæst følger en oversigt over tilsendte akter fra forvaltningen: 49 bilag.

Disse refereres over de følgende sider med fokus på beskrivelser af problemer.

Hernæst følger den psykologiske undersøgelse af hhv. moren og faren.

Fra undersøgelsen af moren:

Først en klinisk beskrivelse, der overordnet er meget negativ, om mor/X's aggressive, forsvarende tone m.m. Om hjemmet, der er rent og pænt- men koldt – og udenfor noget rodet (det forklares om at det er ting, der skal sendes til Afrika).

Og, at

"Der er en mindre sproglig barriere mellem X og UT men X er i den henseende tålmodig og forklarer gerne flere gange, ligesom hun også gerne byder ind med hjælp mellem (far) Y og UT, da den sproglige barriere her er større."

Herefter refereres samtalerne med mor

Herunder hvordan hun omtaler fra sin barndom, at have fået "meget god kærlighed" fra sin mor "jeg kan godt føle min mors kærlighed, hendes hjerte."

Det refereres, at da X hertil spørges hvordan, forklarer hun det ved "at hun (red. mor X's mor) sørgede for at de fik noget at spise, havde tøj at tage på og kom til lægen når det var nødvendigt. Og når børnene sidst på dagen var færdige med at lave lektier sad de gerne ude foran huset hvor moderen fortalte historie .og sang." Videre refereres samtale om at få trøst fra hhv. moren og faren. Hernæst refereres fra mors beskrivelse af børnene og fra samspilsobservationer. Det pointeres godt nok, at det med at de instrumentelle forhold: "give mad og tøj de kulturelle og økonomiske forskelle mellem land X/Afrika og Danmark taget i betragtning kan være udtryk for reel kærlighed og omsorg". Men konkluderes med uddybninger, at der mangler emotionel dybde og bevidsthed om interpersonelle relationer.

Det konkluderes videre med uddybning, hvordan mor/X ikke behersker hverken refleksion, mentalisering eller tilstrækkelig forståelse af sine børn, samt hvordan hun i forhold til omverdenen, hvor især hendes forhold til sagsakterne nævnes, er afvisende og selvbeskyttende.

Herefter følger gennemgang af tests:

Sætningsfuldendelsestest, hvor mor X beskrives som sætten sig selv i offerposition grænsende til det paranoide, da mange af hendes sætninger nævner det med at kommunen har taget hendes børn. Endvidere betones det, at hendes sætninger er meget konkrete.

Herefter følger TAT Tematisk ApperceptionsTest som bl.a. indebærer tolkning om billeder, og hvor psykologerne bl.a. tolker, at "Af dette kan man sige, at X af og til mister overblik og dermed de sammenhænge og den kompleksitet, der kendetegner social interaktion."

Om fortællestil står bl.a.: Mor X fremstår ikke grundig og sammenhængende, men snarere fragmenteret i sine fortællinger og beskrivelser. Dog går dele af fremstillingens flow formodentlig tabt på grund af mor/X's sproglige udfordringer. Mangelfulde præciseringer og nuanceringer kan dog dårligt forklares ved sproglige udfordringer, da mor/X har været velkommen til at tale engelsk."

Herefter beskrives resultaterne af WAIS IV- test, hvorom der står, at "grundet X's sprog er engelsk er X testet i de ikke sproglige områder af WAIS-IV."

Det fremgår af analysen ikke en samlet vurdering af X's kognitive evner, men disse beskrives andetsteds, jf. som citeret ovenfor som ikke aldersvarende.

Herefter følger beskrivelsen af Short Category Test, og det angives, at SCT måler specifikt et individs evne til problemløsning, som kræver abstrakt begrebsdannelse. Om resultaterne af hhv. WAIS IV og SCT sammenlagt vurderes "mor X's kognitive kapacitet (at) medføre betydelige udfordringer for X's evner, når hun i praksis skal

forholde sig til abstrakte opgaver som mentalisering og interpersonel problemløsning.” Herefter beskrives samspilsobservationer, som bygger på familiens samspil omkring Scenotesten. Der konkluderes bl.a. om mor X, hvordan hun tydeligvis ikke forstår at respektere f.eks. den mellemste datters integritet. Der henvises bl.a. til en episode, der handlede om, at datteren ikke ville deltage i testen.

Der følger herefter samme slags psykologiske undersøgelse af far Y, hvorom der i forhold til sprogbarrierer nævnes, at samtalen er præget af begges accent, da den foregår på engelsk. Undersøgelsen skal ikke refereres her udover, at der også om far konkluderes, at han er rigid i sin opfattelse af sig selv og omverdenen og om både egen barndom og sine børn mest beskriver ydre ting.

Kommentarer og uddybning

RIFT har snakket med forældrene om undersøgelsen, dens forløb og resultater. Det viser sig ved gennemgangen, at der, som tidligere nævnt i sagsakterne,, i undersøgelsen er beskrevet episoder m.m., som forældrene aldrig har hørt eller læst om før.

Endvidere fortæller forældrene om forløbet, at den ene psykolog, som er den autoriserede ^[2] kun var med 2 gange. Det var ved starten af undersøgelsen og den dag, den skulle fremlægge. Forældrene fortæller at have oplevet sig hørt og forstået af den gennemgåede psykolog, som med jævne mellemrum havde refereret, hvad han havde skrevet. Men at de ikke kunne genkende det, da den endelige rapport blev fremlagt, hvor den autoriserede tog over. Forældrene havde fra start oplevet denne som forudindtaget mod dem. Han havde i telefonsamtalen, hvor han ringede for at præsentere sig og lave aftaler, sag: ”I har slået Jeres børn...”

Der havde ikke været noget møde om undersøgelsen med forvaltningen og psykologer, inden den gik i gang, hvilket ellers anbefales i Socialministeriets vejledende retningslinjer med henblik på at sikre, at der er en fælles forståelse for undersøgelsen.

Forældrene fortæller om det sproglige, at undersøger ikke var så god til engelsk og også, at engelsk ikke er deres modersmål, de har et afrikansk sprog som modersmål. Som de fortsat tager med pigerne.

Endvidere fortæller forældrene, at der var tale om kun én observation, som foregik under det overvågede samvær.

[2] Det anbefales i Socialministeriets vejledende retningslinjer om forældrekompetenceundersøgelser www.socialministeriet.dk/media/14977/retningslinjer-for-foraeldrekompetenceundersogelser.pdf, at de udføres af autoriseret psykolog.

Vi undrer os over, at der i undersøgelsesrapporten er så få – næsten ingen – refleksioner over hvilken betydning det sproglige etniske, religiøse og kulturelle har for undersøgelsens resultat.

Vi synes, at der tolkes utroligt meget på et spinkelt grundlag og det efterprøves så ikke ved flere observationer.

Der bruges rigtigt mange test og selv under observationen bruges der test. Der opstilles en abstrakt situation, som vi tænker muligvis ikke giver et retvisende billede af, hvordan familien almindeligvis fungerer.

Tolkningerne af forældrenes fortællinger bærer kun i ringe udstrækning præg af nysgerrighed og refleksion vedrørende de kulturelle m.m. forskelle, ligesom sproglige barrierer nedtones.

Hele undersøgelsen bærer i den grad præg af manglende ressourcesyn, selvom det angives i Socialministeriets vejledende retningslinjer, at der bør afdækkes såvel ressourcer som vanskeligheder ift. det konkrete barns behov.

Et eksempel er, at en ressource som at samle ting ind til velgørenhed i Afrika i psykolograpporten tilnærmelsesvist beskrives som det modsatte: Omtales fordi det giver rod.

Vi er ikke eksperter og kan ikke vurdere det endelige resultats validitet, men på baggrund af vores læsning af det i indledningen i denne casesamling citerede om tværkulturel testning m.m., kan vi fastslå, at der i denne undersøgelse ikke er taget højde for, hvorvidt testresultater er misvisende, hvorvidt flere og anderledes observationer og en generel mere helhedsorienteret undersøgelse ville have givet et andet billede.

Det pointeres igen og igen, at forældrene fremstår aggressive og vrede overfor kommunen, men det problematiseres ikke, at denne undersøgelse laves, mens de er i krise over anbringelsen, og der bringes ingen anbefalinger af, hvordan forældrene kan arbejde med udviklingen af deres forældreskab. I Socialministeriets vejledende retningslinjer angives, at forældrenes udviklingspotentialer bør vurderes.

I denne rapport tages alene stilling til, hvorvidt børnene fortsat anbefales anbragt. Dette trods faren i undersøgelsen fortæller, at "han gerne vil starte forfra. Han siger, det er svært, når han ses som børnemishandler. Han fortæller, at han gerne vil lære fra folk som ved bedre end ham selv – men tilføjer han, al læring bør foregå under normale omstændigheder."

I RIFT er vi optaget af, at børn og unge skal have de allerbedste og nødvendige betingelser for trivsel og udvikling. Vi har her ikke gennemgået de psykologiske undersøgelser af pigerne, bl.a. fordi vi ikke har psykologiske kompetencer. Vi tager pigernes vanskeligheder alvorligt, men mener netop derfor, at det hører med til indsatsen, at deres forældre afdækkes kvalificeret, og at der kvalificeret arbejdes med forældrenes vanskeligheder og udfordringer i et imødekommende samarbejde.

Det kommer ikke børnene til gode, når forældrene beskrives udelukkende negativt og uden angivelse af udviklingsmuligheder samt uden angivelse af, hvordan ligebehandling kan finde stede ift. sproglige, kulturelle, etniske og religiøse forskelle.

Supplerende eksempel

Undersøgelsen af forældrene med afrikansk baggrund i denne gennemgåede undersøgelse har overvejende vægt på test.

Der undersøges med WAIS III, Reiter-R, Tower of London, BRIEF og Rorschach. Det beskrives, at forældrene tilbydes tolk, men ikke tager imod det. Disse undersøgelser, som bl.a. beskriver forældrene som opfyldende de formelle kriterier for hhv. mental retardering af lettere grad og anden mental retardering skal ikke yderligere omtales her.

Vi vil henvise til, at det er netop om denne undersøgelse at psykiateren i den omtalte børnepsykiatriske erklæring ovenfor skriver:

"I relation til min efterfølgende anbefalinger vil jeg endvidere understrege, at jeg ud fra mit tidsmæssige begrænsede, men dog alligevel solide kendskab til xxx forældre ikke kan genfinde billedet af mental retardering. Begge forældre var sprogligt/kulturelt tilsyneladende ikke kapable til at vise deres intellektuelle ressourcer indenfor rammerne af den traditionelle testning, der foregik i regi af xxx" (forældrekompetenceundersøgelserne)

Psykiateren fortsætter, "at det faktum, at de har børn, der er intelligensmæssigt velfungerende ... kunne tale for, at der var tale om almindeligt begavede forældre der af kulturelle og sproglige årsager ikke testningsmæssigt fik vist deres potentialer. Presset på forældre, der ikke kender vore systemer og som samtidig ved, at de skal præstere noget særligt for at overbevise andre om, at deres børn kan bo hjemme, kan også indgå som en del af forklaringen på det observerede."

RIFT kender forældrene og ved, at især moren kan have forståelsesproblemer sprogligt, men også at det har været meget, meget skamfuldt for hende, at have anbragte børn. Så vi gætter på, at det er baggrunden for, at hun ikke ønskede tolkning.

I den i indledningen citerede faglitteratur om tværkulturel testning står forskellige forslag til, hvordan der bør arbejdes med at skabe tryghed i forbindelse med brug af tolkning. Vi forestiller os, at dette kunne have været en mere gangbar løsning end hurtigt at acceptere morens afslag til brug af tolk.

Der blev i konklusionen til denne undersøgelse peget på, at forældrekompetencerne blev genvurderet efter et år, da begge forældre vurderedes med støtte at ville kunne udvikle deres forældrekompetence.

Forældrene blev genvurderet af psykolog, der brugte langt færre test og flere observationer og processer, hvorefter drengen blev hjemgivet til dagbehandling og med støtte/familiebehandling i hjemmet.

Det havde været så skamfuldt for moren, at det var svært for hende at arbejde med problematikkerne, mens drengen var anbragt, hvilket gik meget bedre, da en hjemgivelsesproces var i gang.

Det er vores erfaring, at etniske minoritetsforældre foruden de generelle problemer med at være forælder til (tvangs)anbragt barn ofte kæmper med, at det er så skamfuldt og svært/umuligt at forklare deres familier i hjemlandet, at disse forældre ofte isolerer sig også fra deres herboende venner og familie. (Dette gælder dog også mange etnisk danske familier).

Supplerende eksempel

Stor vægt på kognitiv nedsættelse fastholder moren i mangeldiskurs, indtil der ændres til resourcediskurs, hvorefter moren hurtigt udvikler sig med.

Vi nævnte ovenfor den enlige mor med mellemøstlig baggrund, som var vurderet med en IQ på 64 og lettere retarderet.

Det kan undre, at der i hele behandlingen af denne mors sag lægges så stor vægt på det kognitive – jf. at psykologen i nr. 2 forældrekompetenceundersøgelse afviser den forrige undersøgelse som gyldig og at psykolog med kulturkendskab ikke på nogen måde kan genkende at moren skulle være så kognitivt nedsat og jf. at moren efterfølgende med hjælp udvikler sig og med sikkerhedsplan får sin søn hjem.

Fra forældrekompetenceundersøgelsen:

"Det har været vægtet, at revurdere X's generelle kognitive ressourcer, idet den tidligere testning af hende ikke giver et resultat, som passer med det aktuelle kliniske indtryk. Det vægtes, at afdække hendes evner til at være fleksibel og kunne ændre problemløsningsstrategier samt evnen til at danne sig overblik og kunne sortere central information fra mere perifer. Samtidig ønskes at lægge vægten på ikke-sproglige tests, for at sikre et validt og kulturneutralt resultat selvom testningen er tolket."

Psykologen har testet moren med WAIS IV; Rey Complex Figure Test and Recognition Trial og t D-KEEfs. Endvidere er moren personlighedstestet med Rorschach og TAT. Disse resultater bliver omdrejningspunktet og den største byggesten i argumentationen for anbringelsesgrundlaget."

Det undrer, at en psykolog kan tale om kulturneutralt, når det siden hen viser sig, at moren, når hun mødes ud fra en forståelse af helhed, og hvor der tages hensyn til kulturbaserede kompensationsbehov formår at skabe de rette rammer og den rette udvikling for sin søn.

Mor beskrevet som uden forståelse for sit barns diagnose indtil fornyet psykologundersøgelse afviser pigens diagnose og har helhedsorienteret perspektiv på moren, der vurderes egnet som omsorgsgiver og får barnet hjemgivet.

Eksempel på at fornyet forældrekompetenceundersøgelse giver helt anderledes vurdering af både morens forældrekompetence og af datterens vanskeligheder

Tidligere omtalte mor med asiatisk baggrund til for tidligt født barn, der anbringes på grund af pigens mistrivsel efter bl.a. samarbejdsproblemer, vurderes i første psykologundersøgelse til at være nedsat på forskellige måder, således, at det var usikkert, om hun med hjælp og støtte ville kunne udvikle sig tilstrækkeligt til at kunne varetage omsorg for og sikre datterens udvikling.

Dette blev så afprøvet ved at forældrene og datteren dagligt skulle tage til dagbehandling på en behandlingsinstitution/børnehjem 15 km fra deres hjem, hvor pigen skulle fortsætte i sin børnehave og forældrene forsøge fortsat at leve af deres kiosk. Pigen, der som præmaturbarn havde behov for at blive skærmet, reagerede på dette forløb, som af institutionen blev stoppet før tid med vurderingen, at moren ikke kunne udvikle sig tilstrækkeligt. Herefter blev datteren anbragt.

Der var ikke fra institutionens side sat fokus på eventuelle kulturelle udfordringer, ligesom der kun i begrænset grad blev brugt tolk.

Gennem de næste år kæmpede moren uafbrudt for at få bedre rammer for samvær, familiebehandling m.m.

Efter udskiftning af samværskonsulenter, indsættelse af familiebehandler, mere konsekvent brug af tolk, forældrehandleplan til moren (inkl. sprog/dansk-undervisning) m.m. fik forvaltningen øje på morens ressourcer. Dette førte til beslutning om fornyet forældrekompetenceundersøgelse, hvor moren (igen efter at have måttet kæmpe for det) fik lov til selv at pege på undersøger.

Med hjælp fra støtteperson fandt moren frem til helhedsorienteret psykolog, der undersøgte bredere, testede mindre, havde fokus på de kulturelle udfordringer, observerede meget mere.

Som del af observation satte psykologen proces i gang vedrørende samarbejde med plejefamilien for at teste morens evner til at indgå i samarbejde om sit barn og samtidig efterprøve hypotesen om, at pigens mistrivsel bl.a. kunne skyldes

manglende rammer for godt og fleksibelt samarbejde. Psykologen tog endvidere en samtale med morens vigtigste netværk ift. muligheder for hjælp og støtte.

Psykologen undersøgte endvidere datteren og erklærede sig uenig i den psykiatriske undersøgelse, der nyligt var foretaget af denne. Ifølge den psykiatriske undersøgelse led datteren af hhv. tilknytningsforstyrrelse, autisme og ADHD.

Man var således i gang med i plejefamilie-kommunen at anvise pigen til at starte i skole for autister, ligesom man overvejede, at hun ved skolestart skulle starte på ADHD-medicin. Morens modstand mod det sidste var blevet tolket som mangel på forståelse for pigens udfordringer.

Psykologen, der udførte den fornyede forældrekompetenceundersøgelse anså f.eks. det, som psykiaterne havde kaldt autisme som en følge af, at pigen pga. det - som præmaturbarn – store behov for at blive skærmet, ikke havde tillært sig sociale kompetencer og derfor havde symptomer lignende autisme.

Konklusionen var, at moren blev vurderet egnet til at være primær omsorgsgiver, og datteren blev hjemgivet. Pigen bor nu hjemme hos sin mor og går i en specialscole med fokus på at hjælpe hende ift. sine senfølger af den meget tidlige fødsel.

Undersøgelse uddyber de kulturelle aspekter og kommer med anbefalinger ud fra disse. Anbefalingerne ignoreres dog af forvaltningen.

Eksempel på undersøgelse med inddragelse af kulturelle aspekter / en anden sag. hvor forældre med asiatisk baggrund har fået et barn anbragt fra fødslen på baggrund af erfaringer ift. de større søskende.

Forud for anbringelsen opholdt moren og barnet sig som del af undersøgelsesforløb på institution (i Jylland langt væk fra bopælen på Sjælland, og sammen med andre forældre, som enten var misbrugere eller medicinerede og med tatoveringer med statements, der lå meget langt fra morens værdier).

Moren måtte forlade institutionen med barnet, da hun slet ikke kunne trives der og af personalet ikke oplevede hverken imødekommenelse eller forståelse. Ifølge moren blev der i forløbet ikke taget nogen form for kulturelle hensyn

Barnet blev anbragt og der blev efterfølgende foretaget forældrekompetenceundersøgelse.

3-4 år senere udføres fornyet forældrekompetenceundersøgelse af psykologer, der har specialiseret sig i at medinddrage den kulturelle referenceramme. Forældrene undersøges således af 2 psykologer, hvoraf den ene har samme etniske baggrund som forældrene, og der er tolk tilstede under hele forløbet.

Undersøgelsen adskiller sig fra tidligere/de her øvrige gennemgåede undersøgelser ved at der i samtalerne om livsforløbet fokuseres langt mere på det kulturelle, på migrationshistorien og oplevelsen af kulturelle forskelle m.m. Endvidere står tolkens funktion nævnt eksplicit, herunder at denne foruden at tolke har været med til at bidrage med relevante kulturelle perspektiver efter hver samtale. Og at forældrene fra tolkninger i forskellige sammenhænge har kendskab til tolken.

Som eksempler på inddragelse af kulturelle perspektiver er der i undersøgelsen nævnt, hvor skamfuldt anbringelsen opleves af forældrene, samt om ADHD (som drengen er diagnosticeret med) set i den kulturelle sammenhæng. Endvidere beskriver psykolograpporten det almindelige syn på opgaver og relationer samt forældrekompetence i den kultur forældrene kommer fra:

"Flertallet af kvinder fra xxx (landet) er hjemmegående og opgaven bliver således at varetage hjemmets opgaver ...

En kvinde kan blive "målt" på, hvor rent hendes hjem er, eller hvor velopdragne og rene hendes børn er. Kvinden vil som følge heraf ofte prioritere praktiske opgaver omkring barnet f.eks. bad, mad og lektier. Hendes arbejdsplads er i hjemmet, og opdragelsen af børnene er en af de vigtigste opgaver en xxx kvinde har. Relationsskabelse med barnet sker blandt andet igennem inddragelse af barnet i hjemmets opgaver ... Det er almindeligt at prioritere det mere følelsesmæssige samvær i aftentimerne, hvor de daglige pligter er overstået. Der kan i xxx være en tendens til at vurdere familiens trivsel ud fra ydre faktorer så som socioøkonomisk status frem for den enkeltes følelsesliv. For farens vedkommende er den traditionelle manderolle i xxx (landet), at han forsørger sin familie. Er han ikke i stand til dette, vil man sandsynligvis sætte spørgsmålstejn ved, hvorvidt han er i stand til at varetage sin rolle som familiens overhoved.

I xxx (landet) er storfamiliebegrebet ikke ukendt. Det medfører, at børn opdrages af et netværk af personer frem for blot to forældre. Barnet kan have skiftende omsorgsgivere, og det er almindeligt, at bedsteforældrene f.eks. har stor indflydelse på barnets udvikling, og derved også påvirker barnets tilknytningsmønster. Når man taler om mangler i forhold til forældres forældrekompetence i xxx (landet), refereres der ofte til misbrug, vold eller anden form for ekstremt omsorgssvigt. Det ses ofte, at bedsteforældre eller andre omsorgsgivere træder til, hvis forældrene grundet misbrug, voldsproblematik o.l. ikke kan magte deres forældreskab.

Generelt set spiller individets følelsesliv en mindre rolle i xxx(landet) end i Danmark. Xxx-samfundet er et storfamiliesamfund, og de fleste beslutninger træffes med henblik på at sikre familiens trivsel og udvikling ... Det er væsentligt at fremhæve, at det xxx folk også viser følelser, men at individet kan vælge at nedtone disse blandt andet på baggrund af kulturelle årsager."

Efter denne indledning genfortælles moderens fortælling om sit livsforløb - herunder er der et afsnit om religionens betydning og om ankomsten til Danmark.

Der testes med WAIS-R og Rorschach, som undersøgere erklærer at være kultur-uafhængige. Der er i WAIS-R udvalgt 6 non-verbale deltest.

I den samlede vurdering af undersøgelsen, som ikke skal gengives her fremhæves, at:

"det er vigtigt, at professionelle samarbejdsparter har et kulturelt kendskab til mor/X's referenceramme for at forstå hendes intentioner og hendes personlighed. Det kan ikke udelukkes, at mor/X har været udsat for misforståelser i forskellig grad af offentlige myndigheder. Hun peger selv på misforståelse omkring familiebehandlingen i hjemmet ... Mor/X fastholder, at hun bad om en pause i den

bevilligede støtte, grundet hendes dengang nærtstående fødsel, men ikke at støtten skulle ophøre.” (red. forvaltningens opfattelse af, at moren ikke længere ville modtage familie-behandling vægtede i forvaltningens begrundelse for at ville anbringe fra fødslen.)

Der konkluderes endvidere, at ”det er væsentligt at fremhæve, at mor/X har behov for tydeligere og konkrete anvisninger, da hendes forestillingsevne og evne til at opfange nuancer er begrænsede.”

Denne undersøgelse gav ikke anledning til hjemgivelse af barnet og desværre har RIFT, som har været involveret i sagen, erfaret at den viden og de anbefalinger, der er angivet ovenfor ikke har været taget i brug. Forældrene har således netop gennemført et familiebehandlingsforløb, som de har måttet kæmpe for. Familiebehandlingsforløbet har udelukkende været af vejledningsmæssig art, uden at familiebehandler havde konkret kendskab til drengen. Og dermed uden konkrete anvisninger m.m.

Vi bringer ikke her kommentarer og uddybning til dette meget store emne omhandlende undersøgelser af og anbefalede indsatser i forhold til etniske minoritetsforældre, men henviser til perspektiveringen i indledningen og kommentarerne undervejs.

Vi kan dog konkludere, at der synes at være langt igen før forskning og anbefalingerne nævnt i indledningen overhovedet forsøges implementeret.

Samtidig kan vi også konkludere, at hvor det sker, kan det føre til helt andre resultater og indsatser.

4 Match af anbringelsessted og om rammerne for samarbejde mellem anbringelsessted og biologisk familie

Mangelfuld sagsbehandling i forvaltningen ved ændring af anbringelsessted af pigerne truer udviklingen af samarbejdet.

Børn	3 piger med afrikansk baggrund 6, 9 og 12 år.
Forældre	Far i 50'erne mor i 40'erne begge med afrikansk, kristen baggrund. Far arbejder langt væk, mor arbejder i butik.

Pigerne anbringes efter mistanker om vold akut på observationshjem ikke så langt fra forældrenes hjem. Forvaltningen vil efter ca. ½ år ændre anbringelsesstedet.

Da forældrene er uenige i dette, kommer denne sag for Børne-ungeudvalget, som følger forvaltningens indstilling, da man som udgangspunkt ikke kan blive på et observationshjem. Herefter hører forældrene ikke noget om ændringen af anbringelsessted, før de 4 måneder senere på et møde præsenteres for, at pigerne 14 dage efter skal flyttes til en by 88 km væk og deles i hhv. plejefamilie (den midterste pige) og på institution (de 2 andre). Forældrene tager imod forvaltningens tilbud om næste dag at komme på besøg og se begge anbringelsessteder, men forældrene har modstand mod både at pigerne anbringes så langt væk, og at de skal skilles ad.

Der er af forvaltningen ikke, som loven angiver, udarbejdet en afgørelse med klagevejledning om valg af de konkrete anbringelsessteder, og forældrene kender ikke den rettighed. Tilfældigvis har forældrene kontakt til advokat, der på deres vegne anmoder forvaltningen om den lovpligtige afgørelse.

Pigerne skulle være flyttet 14 dage efter, at forvaltningen informerede forældrene. Flytningen udsættes kort, da forældrene på baggrund af den af forvaltningen nu hurtigt udarbejdede afgørelse klager over afgørelsen.

Advokaten oplyser, vejledt af Ankestyrelsen, forvaltningen om, at klage har opsættende virkning, men et par dage efter flyttes pigerne alligevel.

Forældrene indgår samarbejde med både plejefamilien og institutionen og er umiddelbart trygge ved begge steder, men fastholder deres klagepunkter om, at

det er for langt væk og at pigerne skilles ad, uden at der tilsyneladende har været en proces i forhold til at finde et nærmere og mindre sted eller plejefamilie, hvor alle 3 piger kunne være., som anbefalet af psykologen – hvis det var muligt at finde et sådant sted.

Endvidere klager forældrene over ikke at være blevet inddraget i de 4 måneder, der gik mellem afgørelsen i B og U til pigerne blev flyttet.

Ingen møder eller spørgsmål til forældrene om, hvad der ville være vigtigt for dem m.m.

Når forældrene på møde efterfølgende har spurgt til, hvordan det kulturelle tilgodeses, forklarer sagsbehandler, at der i både institutionen og i plejefamilien – af og til – kommer andre afrikanske børn.

Efter flytningen beder forældrene via støtteperson om møde med hhv. plejefamilie og institution med henblik på at sikre det bedst mulige samarbejde i form af klare rammer og for at kunne fremføre deres ønsker til forvaltning og anbringelsessteder herunder om bevarelse af pigernes (afrikanske) sprog samt fortsat oplevelse af og kendskab til deres kultur.

Forældrene får i første omgang oplyst, at de jo har mødt både plejeforældre og institution, og det ser ud til, at samarbejdet går godt, så der vil ikke være møde før ved 3 måneders opfølgningen. At det er fast kutyme i den kommune.

Støtteperson hjælper forældrene med at forklare forvaltningen, hvor vigtigt det er at der opstilles klare rammer for samarbejdet, bl.a. da der allerede er ved at opstå misforståelser. F.eks. er institutionen ved at blive irriteret over morens bekymringer over udslæt hos pigerne, som hun mener skyldes brug af forkert creme, da afrikaneres hud kan være anderledes.

Sagsbehandler imødekommer, at forældrene mødes med denne forud for et senere møde med anbringelsesstederne.

På formødet er sagsbehandler delvis lydhør, især vedrørende at få klare rammer for samarbejdet, som består i, at sagsbehandler vil skære ned på daglige opbringninger til piger og anbringelsessteder, som har fundet sted, da ingen havde sat rammer for det.

Med hensyn til det kulturelle og sproglige er sagsbehandleren mindre lydhør.

Forældrene beder med støttepersons hjælp om, at der kommer målsætninger om det sproglige og kulturelle ind i børnenes handleplaner. Sagsbehandler påpeger, at børnene i hvert fald ikke kan gå til afrikansk sprogundervisning nu, hvor de lige er startet på nye skoler og har faglige udfordringer. Forældrene påpeger, at det handler om, at de skal vedligeholde deres sprog, og faren forklarer sin bekymring for, at pigerne, når de kommer hjem kan blive "lost children", som ikke kender og falder til i deres kulturelle miljø herunder når de besøger hjemlandet i Afrika.

Forældrene ønsker, at pigerne fortsat skal kunne begå sig i både dansk og afrikansk sammenhæng.

Sagsbehandleren siger, at det er forældrenes egen opgave at pigerne vedligeholder deres sprog. Men da forældrene påpeger, at de kun har 2 timers samvær ad gangen og kun ugentligt, og da støtteperson hjælper forældre med at påpege rettigheder ift. sprog og kultur indvilger sagsbehandler i at sætte målsætninger i handleplanen. Som indsats peger hun på de andre afrikanske børn på anbringelsesstederne, men faren forklarer, at Afrika er et stort kontinent med mange forskellige sprog og kulturer.

Forældrene har selv nogle forslag til indsatser: Samvær med øvrige netværk, deltagelse i deres kirkegang og fester i deres kulturelle sammenhæng, hvor også anbringelsesstederne personale vil være velkomne m.m.

Det afventes pt. hvordan disse målsætninger omhandlende sprog og kultur vil fremgå af handleplaner.

Forvaltningens manglende sagsbehandling vedrørende fokus på gensidigt kendskab og samarbejde nedsætter den anbragte piges trivsel.

Barn	3 år med asiatisk, muslimsk baggrund, født for tidligt med senfølger af dette.
Forældre	Par med asiatisk baggrund, far i 60'erne, mor i 40'erne.

Da den 3-årige pige flyttes til dansk plejefamilie 100 km væk, er det ikke moren, men kontaktpædagogen fra pigens institution i forældrenes hjemby, der inviteres til at besøge og fortæller plejemor om pigen og dennes behov.

Moren følger pigen til plejefamilien, da denne hentes af forvaltningen i forældrenes hjem dagen efter afgørelsen om tvangsanbringelse.

Der går herefter længere tid, før det første møde mellem plejefamilie og forældre kommer i stand.

Dette møde bliver ikke godt, da der forud for mødet er tilsendt moren en statusudtalelse fra familieplejekonsulenten, hvor plejefamilien har talt frustreret f.eks. om telefonsamtalerne med moren, som af plejemoren opleves belastende.

Moren er påvirket af dette og beder om forklaring på, hvad der ønskes af hende, og plejeforældrene bliver vrede, da de ikke kendte til indholdet af denne statusskrivelse og ikke selv har haft mulighed for at læse den.

Uklare rammer fra forvaltningens side kombineret med sådanne episoder og misforståelser kommer til at præge samarbejdet.

Moren prøver alt hvad hun kan ift. at være positiv, men hun er samtidig meget bekymret, herunder fordi pigen gang på gang beskrives med spiseforstyrrelser og må have proteindrik i plejefamilien. Hvor moren til samværerne hver anden uge oplever, at pigen ofte spiser rigtigt godt af den mad fra egen madkultur, som moren har med. Moren er desuden bekymret over at læse, at pigen spiser for sig selv i plejefamiliens hjem, fordi der er for meget uro i den store familie, som foruden plejefamiliens 2-3 store børn består af 2 andre plejebørn.

Familien har en hund, hvilket moren også er utryg ved, da man i hendes kulturelle og religiøse bagland ikke har vane med eller åbenhed overfor at have med hunde at gøre.

Samarbejdsproblemerne tilskrives af forvaltningen moren og hendes store bekymring samt manglende forståelse for pigens behov. Moren tager af egen drift på kursus om præmature børn, hvilket truer med at gøre situationen værre, da hendes henvisninger til, hvad hun har lært, afvises.

Moren forsøger også at italesætte problemet med, at pigen er ved at miste sit sprog og oplevelse af kulturen, og hjulpet af støtteperson henviser moren til Københavns Kommunes vejledning, herunder til den ide, at der kunne komme en besøgsven fra pigens kultur i huset hos plejefamilien. Det kunne være morens nevø. Som med de mange andre spørgsmål svarer forvaltningen end ikke på dette og da forvaltningen rykkes, svares der, at nevøen jo har lov til indimellem at komme med, når forældrene har samvær.

Her giver moren op i forhold til dette ønske, og pigen mister til sidst sit modersmål, hvilket giver problemer, da moren som følge af diverse kriser ikke har haft overskud til at blive helt god til dansk.

Moren starter på eget initiativ på VUC for at forbedre sit danske, men det kan ikke erstatte modersmålskontakten mellem mor og datter.

Da moren efter ihærdig og vedholdende "kamp" hjulpet af støtteperson i forhold til at skrive klager m.m. opnår at komme i familiebehandling og få nye forbedrede rammer for samvær, oplever hun at blive imødekommet og forstået, og da der sættes en fornyet forældrekompetenceundersøgelse i gang, peger denne, som beskrevet ovenfor, på, at pigen mistrives som følge af utilstrækkeligt samarbejde omkring hende.

Pige, anbragt hos dansk plejefamilie i lille provinsby 133 km væk fra sin afrikanske familie lider af splittelse mellem 2 kulturer. Hun har samvær med sin familie 1 gang om måneden i 1 time.

Barn Pige 9 år med afrikansk baggrund.

Forældre Enlig mor, afrikansk, muslimsk baggrund.

Denne pige anbringes som tidligere beskrevet efter mistanke om vold akut på akutinstitution, hvor hun bor indtil hun 7 måneder efter flyttes til en dansk plejefamilie 133 km væk.

Familien fortæller RIFT, at der er et forløb forinden, hvor de ønsker pigen anbragt i netværk, men som familien forklarer det, så afvises den ene foreslåede mulighed, vist fordi denne familie har et handicappet barn - og hvad der sker med det andet forslag er familien ikke helt klare over.

I hvert fald bliver der ikke netværksanbragt.

Familien synes godt om den danske plejefamilie og der er et nogenlunde godt samarbejde, herunder med halvårlige netværksmøder.

Der er kun samvær en gang om måneden i en time hos moren.

At samvær ikke udvides, begrundes med, at den geografiske afstand er så stor, pigen skal ikke belastes af det. Moren foreslår med støttepersons hjælp, at hun kan komme og holde samvær i pigens/nær pigens bopæl, hvilket afvises bl.a. med, at den overvåger, man bruger nok ikke kan tage så langt.

Senere lykkes det moren at få lov til at komme én gang på besøg i plejefamilien, hvor overvåger deltager.

Det besøg beskrives af plejefamilie og overvåger, som meget dårligt, da mor ikke formåede at deltage relevant i det spil, som pigen ønskede, ikke tog imod traktement, mod instruks kommenterede datterens hoste, ikke spurgte ind til datterens liv og værelse m.m. samt beordrede familiens hunde, som hun var bange for ind i hundegården.

Mor forsøgte med støttepersons hjælp at få lov til gentagelse af besøget herunder hvor støtteperson blev informeret forud for besøget og fik mulighed for at hjælpe moren med forberedelsen, men dette blev afvist.

Ligesom det blev afvist, at overvåger blev skiftet ud til at være en person med større kulturelt kendskab, som således kunne erstatte tolken og samtidig være moren behjælpelig ved at give støtte ift. de kulturelle forskelle.

Det fremgår af nogle statusudtalelser m.m. i akterne, at plejemor taler nedvurderende om moren, herunder om hendes nedsatte forståelse af tingene.

Måske fordi heller ikke plejemor er klædt tilstrækkeligt på ift. de kulturelle forskelle og udfordringer.

Men samarbejdet er fortsat godt, når de mødes i forbindelse med samværerne.

Moren forældrekompetenceundersøges, og da undersøgelsen jo skal være i forhold til det konkrete barn beskrives også datterens udviklingsniveau samt tilknytningen mellem mor og datter.

Det konkluderes i denne, at pigen er splittet mellem sin biologiske familie og plejefamilien og synes mere emotionelt knyttet til plejefamilien, hvilket hun synes at have skyldfølelse over. Samt at pigen frygter at skulle vælge mellem den danske og den biologiske families kulturelle verden.

Psykologen anbefaler såvel, at biologiske familie støttes i at bevare den bedst mulige kontakt til pigen og samtidig støttes i at acceptere de kulturelle forskelle, der vil opstå mellem dem og datteren. At biologisk familie anerkender pigens ønske om en højere grad af (dansk) kulturel tilpasning, men også at pigen samtidig har behov for at bevare sin relation til den kultur, hun er født ind i, herunder også til vedligeholdelse af sit sprog, så hun ikke fremmedgøres fra sin egen baggrund. Psykologen siger i sin gennemgang af undersøgelsen til moren, at det ville være ideelt for pigen, hvis plejefamilien og moren boede i lejligheder lige over for hinanden, så pigen kunne gå ud og ind af henholdsvis dansk og morens kultur, som hun havde lyst til – kombinere sine kulturer og sin opfyldelse af behov hos henholdsvis plejefamilie og biologisk familie.

Men hun bor 133 km væk - udbryder moren efter denne forklaring.

Familien har allerede et halvt år inden denne undersøgelse bedt om sprogvedligeholdelse, og det er aftalt, at pigen kan komme på ophold hos et familiemedlem, der har en jævnaldrende datter.

Det bliver dog først gennemført et par måneder efter undersøgelsen, og nu sker der pludseligt det, at pigen, der før ikke ville ringe til sin mor, ringer skrigende og grædende op og siger, at hun savner sin mor og vil hjem til hende.

Igen samarbejder plejefamilien godt om det, opfordrer onklen til at komme på besøg m.m.

Forvaltningen, der i hele perioden har afslået at udvide samværet, foreslår nu samvær hver 14. dag og indsætter som moren har ønsket i næsten 1 år – en overvåger, der kan tale familiens sprog, så samværet bliver mindre stift end før, hvor der var både overvåger og tolk tilstede.

Pige anbringes i dansk plejefamilie i provinsby 88 km fra biologisk familie, som på nuværende tidspunkt, efter 9 måneder – trods ønsket igen og igen – endnu ikke har hverken besøgt anbringelsessted eller haft møde med plejefamilien.

Børn Piger 5 og 3 år, med mellemøstlig baggrund.

Forældre i 30'erne, far i 50'erne med mellemøstlig, muslimsk baggrund.

Pigerne er som beskrevet anbragt akut efter mistanke om seksuelle overgreb. De anbringes på observationshjem, hvorfra forvaltningen efter ca. 1 år indstiller til ændring af anbringelsessted. Da forældrene ikke er enige i dette, bringes sagen for Børne og Ungeudvalget.

B og U følger i sin afgørelse forvaltningens indstilling, men forvaltningens indstilling er ikke god nok ifølge lovens krav, hvilket B og U har overset, så Ankestyrelsen underkender afgørelsen, som skal gå om.

I mellemtiden har forvaltningen fundet anbringelsessteder til pigerne samt flyttet den store pige til en anden institution.

Afgørelser om konkrete anbringelsessteder forelægges forældrene på et møde i forvaltningen, hvor dagsorden er en helt anden, og faren reagerer med forskrækkelse og vrede bl.a. over at pigerne skal skilles ad, og han afviser at komme på besøg i den plejefamilie, som den yngste skal anbringes i. Denne afvisning i oktober sidste år bruges i juli i år fortsat af forvaltningen, som del af begrundelse for ikke at have gennemført møde med eller besøg hos plejefamilien, trods det igen og igen er dokumenteret, at forældrene siden december har bedt om et sådant møde og besøg.

Pigen blev flyttet til plejefamilien i januar i år og efter klager m.m. er der nu i oktober i år ved at blive planlagt møde med plejefamilien.

Forældrenes ønskeliste til dette møde, som de har fremlagt for forvaltningen allerede sidste efterår, indeholder bl.a. ønsker om sproglige, kulturelle og religiøse hensyn.

I mellemtiden har plejefar bragt og hentet pigen og på den måde "mødt" forældrene, hvilket desværre kun har uddybet forældrenes bekymringer for, hvorvidt deres ønsker tilgodeses.

Eneste oplysninger forældrene har om plejefamilien har de fra beskrivelserne af samværerne, fra de samtaler, som plejefar fører med samværskonsulenten ved aflevering og afhentning af pigen.

Her beder plejefaren gennem samværskonsulenten næsten hver gang samværskonsulenten om at give diverse påbud til moren, som f.eks. ikke at give pigen

gaver med hjem, ligesom pigen skal klædes om igen, når moren har givet hende noget tøj på, hun har købt til hende.

Pigen har svært ved at falde til i plejefamilien og regredierer.

Når forældrene klager, herunder via borgerrådgiveren med henvisning til den manglende sagsbehandling ift. rammer for samarbejdet, svarer forvaltningen, at det er helt normalt at have vanskeligheder med at falde til.

Det bliver forældrenes bekymringer ikke mindre af.

Pt. er der efter møde med ledere, der har beklaget forløbet, skiftet sagsbehandlere og der er en proces i gang, som forældrene håber bl.a. vil føre til, at der tages kulturelle og sproglige hensyn i samarbejdet om pigerne. Begge piger har mistet deres modersmål, og i oktober sidste år aftalt indsats i form af besøg på anbringelsesstederne af farens døtre fra tidligere ægteskab herunder mhp. sprogbevarelse er af hensyn til pigernes ændrede anbringelse, start i skole og børnehave m.m. endnu ikke kommet i gang.

Kommentarer og uddybning:

Vi synes, at beretningen kan stå for sig selv ift. det uhensigtsmæssige og omkostningerne for såvel den stakkels pige som forældre – og plejeforældre – når forvaltningen ikke skaber rammerne for det vigtige samarbejde. Et samarbejde der kun er ekstra vigtigt, når der er indblandet sprog- og kulturforskelle.

5 Generelle problemer vedrørende tolkning og manglende ligebehandling

Vi vil ikke gå dybt og ikke bringe konkrete eksempler ind i emnet om tolkning. Vi henviser til den generelle debat, der pt. foregår i medier m.m. om problemer med tolkningens kvalitet.

Vi kender ikke præcist rettighederne og lovgivningen om dette, men vi vil nedenfor beskrive erfaringer med at mangel på tolkning hæmmer sagernes udvikling og fører til alvorlige misforståelser.

I de fleste af de cases, vi har omtalt, har der været tolkebehov.

Vi omtaler her udelukkende tolkebehov ift forældre, da vi i RIFT ikke direkte har kendskab til sager med tolkebehov hos barnet/den unge.

For samtlige de omtalte sager med forældres tolkebehov gælder:

- det er en sjælden undtagelse, at skriftlige akter, afgørelser o.lign. oversættes.

I nogle kommuner tilbydes der tolk til følge af paragraf 54 støtteperson, hvilket er en god hjælp, men med de fra 4-8 timers støtte der generelt bevilliges til paragraf 54 -støtte er der foruden alle andre opgaver og behov ikke tid til decideret gennemgang/tolkning af de store bunker sagsakter og heller ikke til blot de vigtigste undersøgelser og afgørelser.

Som eksempel er ovenfor nævnt, hvordan et forældrepar ikke kendte til en påstand, der stod gentaget som en sandhed mange steder i sagsakterne.

Forældrene har ofte ringe mulighed for skriftligt at besvare partshøringen, skrive klager over afgørelser (herunder at være tilstrækkeligt informeret om klageretten og klagefrister)

Paragraf 54 personer hjælper i forskellig grad med dette, ligesom kommunernes syn på, hvorvidt støttepersoner skal hjælpe med dette er meget forskellige .

Nogle støttepersoner oplever at blive truet med opsigelse/komme til "tjenstlige" samtaler for "for advokatagtigt" at støtte forældre ved at omformulere deres meninger og holdninger til "systemsprog" eller endog forklare dem om rettigheder og indskrive disse i klagerne.

Så kan man som paragraf 54 person få at vide, at "det må jo komme fra dig - forældrene ved jo ikke det her" ... f.eks. om formulerede kvalitetskrav til en forældrehandleplan. Byggende på forældrenes frustration over, at det ikke er klart for dem, hvad de skal blive bedre til som forældre, hvordan og hvordan det måles.

De kan ikke omsætte deres frustrationer til dette, men kan via tolk forklare, hvad de oplever og har så brug for systemkendskab til at komme igennem med det.

Det er vores erfaring, at det ofte ikke anerkendes og godkendes i kommunerne, at paragraf 54 støttepersoner hjælper med dette. Ofte beskyldes paragraf 54 støttepersonen for ved denne støtte at opføre sig som "part i sagen".

Etniske minoritetsfamilier kender ofte ikke andre, der kan hjælpe med rettigheder, systemkendskab og det sproglige.

Hertil kommer, at det ofte opleves skamfuldt at have et anbragt barn.

Hvis f.eks. en forældrekompetenceundersøgelse ikke oversættes og/eller forklares godt nok, er der risiko for, at forældrene ikke forstår hverken hvorfor der er anbragt eller hvad de skal arbejde med.

I en del af de omtalte sager, hvor der pga. mistanke om vold eller seksuelle overgreb er akutanbragt, har forældrene længe fortsat været af den opfattelse, at det var mistankerne, der udgjorde anbringelsesgrundlaget, selvom der er udarbejdet undersøgelser med vurderinger og anbefalinger, som nu er vidensgrundlaget/ anbringelsesgrundlaget i sagen.

Ved møder bruges der i nogle kommuner og i nogle sager konsekvent tolk, mens der i andre kommuner/sager ikke eller kun sporadisk bruges tolk.

I de gennemgåede sager er der ikke en rød tråd ift. hvilken slags møder, der bruges tolk og der er således eksempler på, at der til møder, hvor det har været meget vigtigt for forældrene at udtrykke sig ikke er blevet tolket, hvorfor forældrenes udsagn fremstår meget unuancerede.

Et andet emne er tolkningens kvalitet, som er så stort et emne, at vi her kun berører det:

Tolkningens kvalitet oplever vi mildt sagt som værende meget svingende.

Dette hænger formentlig sammen med, at der i Danmark længe ikke har eksisteret en decideret tolkeuddannelse - når så det kombineres med, at der hos mange sagsbehandlere ikke synes at være professionel bevidsthed om brugen af tolke, så er det ikke sjældent, at et tolket møde kan komme til at ligne en parodi på et møde.

For ikke at tale om de mange gange møder må udsættes og aflyses, fordi forvaltningen har glemt at bestille tolk, tolken ikke møder frem eller har meldt fra - eller mødet gennemføres uden tolk.

Når dette kombineres med, at sagsbehandlere er så travle, at mødeaftaler kan have været længe ventet, så giver det slagside med denne yderligere forsinkelse eller forringelse af mødets kvalitet.

6 Væk fra "social kontrol" og væk fra dårlige økonomiske kår

Vi mener naturligvis, at ingen unge skal lide under social kontrol og undertrykkelse, så fokus på emnet her er ikke for at bagatellisere, at social kontrol og tvang og vold desværre findes og at børn og unge skal hjælpes.

Fokus her og i RIFT, som arbejder med retssikkerhed er på de sager, der er meget komplekse.

Jf. den kompleksitet, der beskrives i det i indledningen nævnte Refleksionsværktøj, der bygger på forskning og kendskab til en række cases, der bl.a. omhandler etniske minoritetsunge, der søger væk fra deres familier.

Og som advokat M. Arbab Pervez nævnte for os, da vi brainstormede om temamødet 13/11.

Vi har i RIFT ikke så mange erfaringer med den slags sager, så vi er glade for, at M. Arbab Pervez holder oplæg på vores temamøde om også sådanne sager.

Vi har dog fra et par sager erfaringer med, at børn og unge, der naturligt ønsker at integreres i det danske samfund kan ønske at få mere hjælp til dette og også bedre økonomi/materielle muligheder end der er derhjemme og kan finde på at lyve sig til denne mulighed.

Eller at de kommer i nogle penible valgsituationer og splittelser mellem deres biologiske familier og materielt bedre og lettere vilkår.

Professor i socialt arbejde, Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet, Inge Bryderup, omtalte ifm. udgivelsen af bogen Familiepleje i Danmark i interview i dagbladet Information (1/8 2017), det generelt problematiske i, at plejebørn anbringes langt væk fra den virkelighed, de er vokset op i, og at det jo er den virkelighed, de ved eventuel hjemgivelse skal tilbage i. Endvidere påpegede Inge Bryderup i samme interview, at det er et stort miljøskift at komme i pleje, hvilket forstærkes af, at mange plejebørn ikke har særlig meget kontakt til forældrene. Inge Bryderup opremser mulige årsager til dette herunder bl.a. den i denne casesamling nævnte: "at de børn der anbringes primært er storbybørn, og langt de fleste plejefamilier bor ude på landet, så der er nogle logistiske besværligheder for forældrene og barnet i at ses."

Disse generelle udfordringer bliver selvsagt forstørret, når der samtidig er sproglige, etniske, kulturelle og religiøse forskelle indblandet.

7 Generelle problemer med sagsbehandlingen forstærkes af manglende ligebehandling

Idet vi henviser til vores casesamling "Sat ud på et sidespor", hvis formål er at sætte fokus på problemer med retssikkerheden i anbringelsessager, vil vi her udelukkende supplere med, hvorledes disse forstærkes, når der kommer problemer med manglende ligebehandling oveni.

Fra problemkataloget i Sat ud på et sidespor:

Vedrørende samvær:

Som beskrevet i "Sat ud på et sidespor" er der ofte sagsbehandlingsproblemer vedr. rammer for det støttede samvær:

At det udføres som var det overvåget med konsulenter der først og fremmest har kontrolfunktion, og uden det er defineret, hvilken støtte forældrene skal have. Og at forvaltninger ofte undlader at indhente forældrenes lovpligtige samtykke til, at de støttede samvær beskrives. Ofte skrives der rapporter som i overvåget samvær. Rapporter som forældrene ikke har mulighed for at læse og kommentere inden de går til forvaltningen/optræder som sagsakter.

Dette optræder i mange sager.

RIFT har erfaringer med, at dette retssikkerhedsmæssige problem bliver ekstra uddybet i sager med etniske minoritetsfamilier.

Her har vi oplevet, at sproglige og kulturelle misforståelser ikke opfanges, når beskrivelser og vurderinger ikke fremlægges for forældrene - eller ikke oversættes. Rammerne for samvær kan som beskrevet også blive meget rigide, hvis der foruden overvåger/konsulent skal en tolk med. Ofte er heller ikke tolkens rolle i samværene klart nok defineret.

Vi har i RIFT erfaringer med, at forældre med etnisk minoritetsbaggrund ikke imødekommes i ønsket om at tolk og samværskonsulent er én og samme person, Det afvises ofte med argumentet om, at for barnets trygheds skyld skal man ikke udskifte konsulent/tolk.

Det er vi forstående for, og vi har sammen med forældrene foreslået overgangs-procedurer for at sikre barnets tryghed. Men er hver gang blevet afvist.

Desværre synes vi, at det er symptomatisk, som det skete i én af sagerne, at det pludseligt godt kunne lade sig gøre, at konsulenten kunne skiftes ud - ikke fordi man havde lyttet til forældrene, men fordi samvær nu skulle være om lørdagen. Og den pågældende konsulent, som barnet var tryk ved, arbejder ikke om lørdagen.

Fastsættelse af samværs hyppighed og omfang er beskrevet i "Sat ud på et sidespor" også som et område, hvor der desværre ikke altid er gennemsigtighed og klar faglighed bag afgørelserne.

I de sager vi har omtalt er det f.eks. i flere sager den store geografiske afstand, der vægter i argumentationen for ikke at sætte samvær op/sætte samvær ned. En geografisk afstand som har baggrund i forvaltningens eget valg af anbringelsessted. Det samme gør sig gældende i sager med etnisk danske familier, men det bliver ikke mindre problematisk, hvor det handler om børn, der har brug for at vedligeholde deres sprog, savner deres kultur (mad, dufte, vaner, kulturelle begivenheder m.m.), - og hvor der som oftest ikke er sørget for, at dette er repræsenteret i lokalområdet.

Om forældrehandleplaner og manglen på udarbejdelse/mangel på kvalitet i disse, som omtalt i "Sat ud på et sidespor".

Problemerne med manglende kvalitative forældrehandleplaner bliver heller ikke mindre i sager i etniske minoritetsfamilier.

Vi har bl.a. nævnt i "Sat ud på et sidespor", at hvor der udarbejdes en forældrehandleplan, er planen ofte ikke med tilstrækkeligt konkrete mål.

Abstrakte mål som "udvikle dine forældrekompetencer eller omsorgskompetencer" er ofte endnu mindre forståelige for i hvert fald nogle grupper af etniske minoritetsfamilier.

Selvom det står angivet i lovgivningen at en forældrehandleplan kan række over flere lovgivninger, er sagsbehandlere ofte uforstående overfor, at der i forældrehandleplaner kan angives forbedring af dansk som mål. Når vi i RIFT har støttet forældre i at få dette med som del af forældrehandleplanen, oplever vi gang på gang, at sagsbehandler lægger emnet helt over på forældrene selv med henvisning til, at det har sagsbehandler overhovedet ikke forstand på.

Imidlertid er danskundervisningssystemet en jungle med mange restriktioner, som det ville være gavnligt, hvis sagsbehandleren ved tværfagligt samarbejde hjalp forældrene igennem. Ikke mindst som følge af forvaltningens ansvar for, at børnene har mistet deres modersmål.

Således kunne vi fortsætte vores relatering af problemkataloget fra Casesamlingen "Sat ud på et sidespor" til de særlige supplerende udfordringer, som sproglige, etniske, kulturelle og religiøse forskelle medfører.

Men vi stopper nu og opfordrer til læsning af "Sat ud på et sidespor", perspektiveret af de fokuspunkter, vi har omtalt ovenfor i denne casesamling om sager i etniske minoritetsfamilier.

Med fokus på hvordan de generelle problemer med også børnenes handleplaner, børnesamtaler, den løbende sagsbehandling, manglende inddragelse, manglende udarbejdelse af hjemgivelsesplaner m.m. bliver forstørret, når der også er sproglige, kulturelle og religiøse forskelle på spil.

Børne- ungesager i etniske minoritetsfamilier

Møde om udfordringer, ligebehandling og retssikkerhed

Valby Kulturhus, mandag den 13. november 2017, kl.17.00 - 20.00

Mødeindhold og baggrund

Om manglende retssikkerhed og ligebehandling i børnesager omhandlende familier med etnisk minoritetsbaggrund.

Foreningen RIFT har erfaringer med, at de generelle problemer og udfordringer vedrørende sagsbehandling og retssikkerhed i anbringelsessager forstørres yderligere i sager omhandlende familier med etnisk minoritetsbaggrund.

Det handler f.eks. om udfordringer som:

- Kulturelle og sproglige mistolkninger og misforståelser, forstærket af manglende fokus på udfordringerne og manglende brug af tolk
- Sager med mistanke om vold eller social kontrol, hvor der anbringes akut
- Ekstra udfordringer vedr. match af anbringelsessted

Case-samling med eksempler fra RIFTs erfaringer på området kan fra sidst i oktober findes på www.rift.center

Formål

Formålet med aftenmødet er at sætte fokus på udfordringerne og på nødvendigheden af ligebehandling i sagsbehandling og familiearbejde omhandlende børn, unge og familier med etnisk minoritetsbaggrund.

Pris: 200 kr inklusiv sandwich, vand, kaffe/the.

PS.: Der er afsat et begrænset antal gratis fripladser, til de der har svært ved at have råd til betaling.

Tilmelding og betaling

Tilmelding og betaling sker via vores hjemmeside

www.rift.center/tema-arrangementer

Tid og sted

Valby Kulturhus, 5. sal

(Toftegårds Plads) Valgårdsvej 4, 2500 Valby

Mandag den 13. november 2017, kl.17.00 - 20.00

Program

Børne- ungesager i etniske minoritetsfamilier

Aftenmøde om udfordringer, ligebehandling og retssikkerhed

- 16.30 - 17.00 Ankomst samt mulighed for kaffe og the
- 17.00 - 17.10 **Velkomst v. Susanne Munck formand for foreningen RIFT**
- Præsentation af case-samling**
Kan fra sidst i oktober læses på www.rift.center (Trykt udgave kan købes billigt på mødet)
- 17.10 - 17.30 **Hvad siger menneskeretten og dansk ret om ligebehandling af etniske minoritetsfamilier.** Cand. Jur. Specialkonsulent Ligebehandling, **Tine Birkelund Thomsen** Institut for Menneskerettigheder
- 17.40 - 17.50 **Eksempler på retssikkerhedsproblemer i anbringelsessager omhandlende etniske minoritetsfamilier.**
Advokat **M. Arbab Perveez**
- 17.50 - 18.20 PAUSE - Sandwich og networking
- 18.20 - 18.40 **Undersøgelser af praksis i socialt arbejde omkring børn og familier med minoritetsetnisk baggrund.**
Lektor ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, AAU-København, **Marianne Skytte**
- 18.40 - 19.00 **Eksempler på familiearbejde i etniske minoritetsfamilier.**
Multietnisk mentorordning og familiebehandling, **repræsentant for Memox**
- 19.00 - 19.50 **Paneldebat: Hvor alvorligt er problemet og hvad gør vi ved det?**

Ordstyrer

Erling Frederiksen (RIFT)

Arrangør

Foreningen RIFT (Foreningen for Retssikkerhed i Familiers Trivsel)

**Børne-ungesager i etniske minoritetsfamilier:
Om udfordringer, manglende ligebehandling og retssikkerhed
ved
Susanne Munck**

Udarbejdet i forbindelse med
Temamødet: Børne-ungesager i etniske minoritetsfamilier:
Møde om udfordringer, ligebehandling og retssikkerhed
13. november 2017

Arrangeret af
Foreningen RIFT (Retssikkerhed i Familiers Trivsel)

Omslag og illustration
Malerier af Jenny Malena Högberg,
Omslag og grafik Susie Mikkelsen, www.collagemageri.dk

Case-samlingen kan rekvireres hos
RIFT
info@rift.center
downloades fra rift.center

Kontakt for yderligere informationer
Susanne Munck, formand for RIFT, tlf.: 40 75 07 58
sus.munck@mail.tele.dk

